

DİJİTALLEŞEN DÜNYADA BİREY, TOPLUM, SİYASET KONGRESİ BİLDİRİ ÖZETLERİ

26-27 Mayıs 2022

İŞİK
ÜNİVERSİTESİ
YAYINLARI

DİJİTALLEŞEN DÜNYADA BİREY, TOPLUM, SİYASET KONGRESİ

BİLDİRİ ÖZETLERİ

26-27 Mayıs 2022

DİJİTALLEŞEN DÜNYADA BİREY, TOPLUM, SİYASET KONGRESİ BİLDİRİ ÖZETLERİ 26-27 Mayıs 2022

Işık Üniversitesi
İktisadi, İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi

Kongre Web Sayfası
<http://iisbf.isikun.edu.tr/kongre/>

Işık Üniversitesi Yayınları
Meşrutiyet Mahallesi, Üniversite Sokak, No: 2
Şile / İstanbul
Tel: 444 07 99 – **Faks:** 0 (216) 710 28 74
E-Posta: yayinevi@isikun.edu.tr
Sertifika No: 53056

Çevrimiçi Yayın : Mayıs 2022
e-ISBN : 978-975-6494-52-3
e-Kitap : <https://hdl.handle.net/11729/4353>

Bu yayının bütün hakları Işık Üniversitesi'ne aittir. Kitapta yer alan bildirimler referans gösterilerek ve yazar(lar)ın fikri mülkiyet hakları korunarak kullanılabilir. Yayınevinin yazılı izni olmaksızın kitabın tümünün veya bir kısmının elektronik, mekanik ya da fotokopi yoluyla basımı, yayımı ve dağıtımı yapılamaz.

Işık Üniversitesi Bilgi Merkezi Bibliyografik Künye

Işık Üniversitesi Kütüphanesi katalogunda bu kitap için katalog kaydı mevcuttur.

Dijitalleşen dünyada birey, toplum, siyaset kongresi : bildiri özetleri : 26-27 Mayıs 2022 / Işık Üniversitesi.
İstanbul : Işık Üniversitesi Yayınları, 2022.
47 pages ; 29,5 cm.
Includes bibliographical references.
e-ISBN 9789756494523

1. Technology -- Social aspects -- Congresses. 2. Technology -- Political aspects -- Congresses.
3. Technological innovations -- Social aspects -- Congresses. 4. Technological innovations -- Political aspects -- Congresses. 5. Technology and civilization -- Congresses.
T14.5 .D54 2022

Bu eser, [Creative Commons Atımtı-GayriTicari-Türetilemez 4.0 Uluslararası Lisansı](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/) ile lisanslanmıştır.

DÜZENLEME KURULU

Prof. Dr. Serhat Koloğlugil
Doç. Dr. Aslı Şen Taşbaşı
Doç. Dr. Aslı Tuncay Çelikel
Doç. Dr. Özlem Kayhan Pusane
Dr. Öğr. Üyesi Erol Ülker
Dr. Öğr. Üyesi Müzeyyen Pandır
Dr. Öğr. Üyesi Selda Görkey
Dr. Öğr. Üyesi Şahin Aydın
Arş. Gör. Aytekin Kavalcı
Arş. Gör. Bahadır Er
Arş. Gör. Habibe Aktay
Arş. Gör. İlbay Görkem Çelik
Arş. Gör. Leman Çelik

BİLİM KURULU

Prof. Dr. Dilek Teker
Prof. Dr. Gül den Güvenç
Prof. Dr. Hasan Bülent Kahraman
Prof. Dr. Maral Erol Jamieson
Prof. Dr. Mehmet Kaytaç
Prof. Dr. Ödül Celep
Prof. Dr. Rabia Karakaya Polat
Prof. Dr. Serhat Koloğlugil
Prof. Dr. Toker Dereli
Doç. Dr. Berna Akçınar
Doç. Dr. F. Serkan Öngel
Doç. Dr. H. Akın Ünver
Doç. Dr. Senem Çakmak Şahin
Doç. Dr. Sevil Acar Aytekin
Dr. Öğr. Üyesi Bilgen Susanlı
Dr. Öğr. Üyesi Gülsüm Çiğdem Çavdaroğlu
Dr. Öğr. Üyesi Özlem İnanç

KONGRE PROGRAMI

26 Mayıs 2022

Açılış Konuşması (10:00-10:15)

Prof. Dr. Hasan Bülent Kahraman, Işık Üniversitesi Rektörü

Açılış Konuşması (10:15-10:30)

Prof. Dr. Serhat Koloğlugil, Işık Üniversitesi, İktisadi, İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi Dekanı

Açılış Sunumu (10:30-11:00)

“Sanattan Teknolojiye Ekonomi: Bazı Gözlemler”

Prof. Dr. Ercan Eren, Yıldız Teknik Üniversitesi

PANEL PROGRAMI

1. Panel (11:15-13:00)

TEKNOLOJİ, SAVUNMA YÖNETİMİ VE SİBER GÜVENLİK

Moderatör: Prof. Dr. Ödül Celep, Işık Üniversitesi

“Savunma Yönetimi ve Güvenlik Analizinde Büyük Veri Kullanımı: Military Big Data Örneği”

Dr. Başar Baysal, Ankara Bilim Üniversitesi

Mahmut Bölükbaş, Başkent Üniversitesi

“Siber Güvenlik Karar Verme Süreçleri Perspektifinden Siber Uzayda Belirsizliğin Değerlendirilmesi”

Doç. Dr. Salih Bıçakcı, Kadir Has Üniversitesi

Ayhan Gücüyener Evren, Kadir Has Üniversitesi

“Siber Güvenlik ve Ulus Devlet: Stuxnet Üzerine Bir İnceleme”

Arş. Gör. Şeyma Altunkaya, İnönü Üniversitesi

2. Panel (11:15-13:00)

TÜRKİYE’DE SAVUNMA SANAYİ VE SİYASETE YANSIMALARI

Moderatör: Doç. Dr. Özlem Kayhan Pusane, Işık Üniversitesi

“Otonomlaşmanın Savunma Sanayinin Güvenlik Politikalarındaki Rolüne Etkisi”

Dr. Şirin Duygulu, İstanbul Medipol Üniversitesi

“Yerli ve Milli: Türk Savunma Sanayinde Kendi Kendine Yeterlilik Hedefinin Değişmezliği”

Dr. Çağlar Kurç, Abdullah Gül Üniversitesi

“Türkiye'nin Afrika'ya Yönelik İnsani Dış Politikasında Savunma Sanayi”

Doç. Dr. Aslı Ilgıt, Çukurova Üniversitesi

“Savunma İhracatı, İşbirliği ve Ortaklıkları Bağlamında Türk Savunma Sanayii”

Doç. Dr. Sıtkı Egeli, İzmir Ekonomi Üniversitesi

3. Panel (11:15-13:00)

DİJİTAL PAZARLAMA UYGULAMALARI, BLOCKCHAIN VE TEDARİK ZİNCİRLERİ

Moderatör: Doç. Dr. Aslı Tuncay Çelikel, Işık Üniversitesi

“Blokzincir Teknolojisi ve Pazarlamadaki Uygulamaları”

Arş. Gör. Başak Tavman, Işık Üniversitesi

“Pazarlamada Yapay Zeka Uygulamaları”

Arş. Gör. Ece Özer Çizer, Yıldız Teknik Üniversitesi

“Blockchain's Utilization in Food Supply Chain”

Sandra Hurmuze, Işık Üniversitesi

ÖĞLEN ARASI (13:00-14:00)

4. Panel (14:15-16:00)

TEKNOLOJİ İKTİSADINDA KURAM, YÖNTEM VE TARTIŞMALAR

Moderatör: Doç. Dr. Aslı Şen Taşbaşı

“İktisatta Dijitalleşmenin Ölçümü”

Dr. Selda Görkey, Işık Üniversitesi

“Dijital Otoriterleşme ve İktisadi Tekelleşme İlişkisi: Blockchain Piyasasının Merkez(i)sizliği Üzerine Bir Deneme”

Dr. Yasemin Konukçu, Yeni Yüzyıl Üniversitesi

Dr. Pelin Yantur, Yeni Yüzyıl Üniversitesi

“Merkeziyetsiz Sistemlerde Yönetim ve Dijital Finans”

Okan Murat Agur, Beykent Üniversitesi

Dr. Hülya Başeğmez, Beykent Üniversitesi

“Teknolojik İlerleme ve Kar Oranı Arasındaki İlişki”

Arş. Gör. Halit Güzelsoy, Işık Üniversitesi

Doç. Dr. Senem Çakmak Şahin, Yıldız Teknik Üniversitesi

5. Panel (14:15-16:00)

İMPARATORLUK'TAN CUMHURİYET'E TEKNOLOJİ VE ALTYAPI

Moderatör: Dr. Erol Ülker, Işık Üniversitesi

“Teknoloji, Siyaset ve Toplum: Erken Cumhuriyet Döneminde Elektrik Enerjisi Üretim, Dağıtım ve Tüketimine Dair Siyasi Tartışmalar ve Toplumsal Talepler”

Dr. Nurçin İleri, Forum Transregionale Studien & Humboldt University

“Teknoloji Transferinin Ekonomi-Politiki: Türkiye Haberleşme Şebekesi Örneği”

Dr. Sırrı Emrah Üçer, Yıldız Teknik Üniversitesi

“Son Dönem Osmanlı İmparatorluğu'nda Kamu Sağlığının Korunmasına Yönelik Kullanılan Teknolojiler”

Dr. Ufuk Adak, Altınbaş Üniversitesi

“Son Dönem Osmanlı İmparatorluğu'nda Gözetleme ve Kimliğin Kayıt Altına Alınmasında Fotoğraf Kullanımı”

Dr. İlkay Yılmaz, Freie Universitaet Berlin

6. Panel (14:15-16:15)

YENİ TEKNOLOJİLER, İŞGÜCÜ VE EMEK SÜREÇLERİNDE EŞİTSİZLİK

Moderatör: Doç. Dr. F. Serkan Öngel, Gaziantep Üniversitesi

“İş Dünyasında Teknoloji ile Birlikte Gelişen Yeni Beceriler ve İşgücünde Dijital Eşitsizlikler”

Sena Dönmez, Işık Üniversitesi

Doç. Dr. Aslı Tuncay Çelikel, Işık Üniversitesi

“Türkiye İşgücü Piyasasında İş ve Ücret Kutuplaşması”

Arş. Gör. Evren Gülser, İstanbul Esenyurt Üniversitesi

“Uzaktan Çalışma: Bir İktidar Pratiği”

Dr. Bilge Filiz

“Dijital Çalışma Platformlarının Toplumsal Cinsiyet Eşitliğine Etkisi”

Dr. Berrin Oktay Yılmaz, İstanbul Üniversitesi

Arş. Gör. Dr. Adviye Damla Ünlü, İstanbul Üniversitesi

27 Mayıs 2022

7. Panel (11:00-12:45)

DIGITAL TRANSFORMATION IN POLITICS, ECONOMICS AND SOCIETY

Moderatör: Prof. Dr Rabia Karakaya Polat, Işık Üniversitesi

“Digital Surveillance during COVID-19 Pandemic: The Case of Israel”

Arş. Gör. Hasan Basri Barıt, Işık Üniversitesi

“Emerging Digital Transformation Tools in Adapting Post-COVID-19”

Dr. Tutku Tuncalı Yaman, Marmara Üniversitesi

“Sharing Economy Practices as a Part of Social Innovations in Turkey”

Eser Özbay, Işık Üniversitesi

“To Be New or Not To Be New: New Social Movements in the Internet Arena”

Arş. Gör. Rukiye Kaya, Işık Üniversitesi

8. Panel (11:00-13:00)

TOPLUMSAL HAREKETLERİN SINIRLARI, HEGEMONYA VE MEŞRUIYET KRİZİ

Moderatör: Doç. Dr. Seda Demiralp, Işık Üniversitesi

“Dönüşen Bir Hegemonya Biçimi - Dijital Hegemonya: Cambridge Analytica Olayı”

Firdevs Acar, Gebze Teknik Üniversitesi

Doç. Dr. Bulut Gürpınar, Gebze Teknik Üniversitesi

“Neoliberal Kapitalizmin Meşruiyet Krizi ve Tekno-Feodalizm Tartışmaları”

Arş. Gör. Hatice Kırantepe, İstanbul Üniversitesi

“Büyük Veri Çağında Toplumsal Hareketlerin Sınırlılıkları ve Dijital Gözetimin Artan Etkisi”

Özgür Yılmaz, İstanbul Üniversitesi

“Dijital Feminist Aktivizm: Türkiye’de Sivil Toplumdan Örnekler”

Dr. Büke Boşnak, Bilgi Üniversitesi

9. Panel (11:00-12:45)

DİJİTALLEŞEN SANAT, İLETİŞİM, VE BİREY

Moderatör: Dr. Müzeyyen Pandır, Işık Üniversitesi

“Yaratıcı Makinelerin İnsan Sanatına Müdahalesi Üzerine Bir İnceleme”

Ece Yücel, Işık Üniversitesi

“Metaverse Evreni ve Bireyselleşme Sorununun Sinema Perspektifinden İncelenmesi”

Dr. Selin Kiraz Demir, İstanbul Aydın Üniversitesi

“Dijital Sanatın Gelişimi ve Dijital Müzeler: Dijital Sanat ve Dijital Sanat Müzesi Örnekleri”

Prof. Dr. Fethiye Erbay İstanbul Üniversitesi

Öğr. Gör. Seden Uz, Işık Üniversitesi

“Sosyal Ağlarda Kuralları Değiştiren İletişim Konsepti: Sanal Fenomenler”

Dr. Serdar Kuzey Yıldız, İstanbul Aydın Üniversitesi

ÖĞLEN ARASI (13:00-14:00)

10. Panel (14:15-16:00)

DİJİTALLEŞEN DÜNYADA BİREY DAVRANIŞLARI

Moderatör: Doç. Dr. Berna Akçınar, Işık Üniversitesi

“Ergenlerde Dijital Oyun Bağımlılık Düzeyinin Çeşitli Sosyodemografik Özelliklere Göre İncelenmesi”

Gizem Tetik, Işık Üniversitesi

Dr. Z. Deniz Aktan, Işık Üniversitesi

“Endüstri 4.0 Bağlamında Öğrenilmiş Güçlülük ve Karar Verme İlişkisinde Algılanan Stres ve Belirsizliğe Tahammülsüzlüğün Rolü”
Arş. Gör. Habibe Aktay, Işık Üniversitesi

“Dijitalleşen Dünyada Güvenliğin Tarihsel Sosyolojisi: Ontolojik Güvenliğin Başat Analiz Birimi Olarak İnsan”
Öğr. Gör. Okan Gülbak, İstanbul Ticaret Üniversitesi

11. Panel (14:15-16:00)

DİJİTAL DÖNÜŞÜM, DİPLOMASİ VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER

Moderatör: Doç. Dr. Özlem Kayhan Pusane, Işık Üniversitesi

“NATO as a Global Cybersecurity Power”
Dr. Gökhan Tekir, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi

“Siber-Ulus: Dijital Egemenlik Alanı, Barbados Metaverse Elçiliği Örneği”
Arş. Gör. Nil Dikmengil, İzmir Ekonomi Üniversitesi

“Toplumlarası Diyalogun Geliştirilmesinde Sosyal Medyanın Rolü Üzerine Bir Değerlendirme: Unite Cyprus Now Örneği”
Dr. Pınar Çağlayan, Uşak Üniversitesi

“Dijitalleşen Jeo-Politika”
Prof. Dr. Ebru Oğurlu, Lefke Avrupa Üniversitesi

12. Panel (14:15-16:00)

TEKNOLOJİ ÇAĞINDA DEĞİŞEN DEVLET, SİYASET VE ADALET

Moderatör: Dr. Ayşe Köse Badur, Işık Üniversitesi

“The Cyber Age of "Post-Truth" Consciences: Faiths and the Matter of Economic Justice”
Dr. Gökhan Ak, Ayvansaray Üniversitesi

“Digitizing Leviathan, Remaking the Body Politic: A Study of E-Governance and Citizenship in the Turkish Context”
Cansu Çobanoğlu, İstanbul Teknik Üniversitesi
Doç. Dr. Aslı Çalkivik, İstanbul Teknik Üniversitesi

“Dijital Çağda ‘Gönüllü Kulluk’”
Arş. Gör. Abdussamed Özbek, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi

“E-Demokrasi, Siyasi Sosyal Çalışma ve 21. Yüzyıl Siyasetinde Katılım”
Arş. Gör. Dr. Gökhan Topçu, Hacettepe Üniversitesi

KAPANIŞ

İÇİNDEKİLER

1. Panel (11:15-13:00): TEKNOLOJİ, SAVUNMA YÖNETİMİ VE SİBER GÜVENLİK

Moderatör: Prof. Dr. Ödül Celep, Işık Üniversitesi

- Savunma Yönetimi ve Güvenlik Analizinde Büyük Veri Kullanımı: Military Big Data Örneği** 1
Dr. Başar Baysal, Ankara Bilim Üniversitesi
Mahmut Bölükbaş, Başkent Üniversitesi
- Siber Güvenlik Karar Verme Süreçleri Perspektifinden Siber Uzayda Belirsizliğin Değerlendirilmesi** 2
Doç. Dr. Salih Bıçakcı, Kadir Has Üniversitesi
Ayhan Gücüyener Evren, Kadir Has Üniversitesi
- Siber Güvenlik ve Ulus Devlet: Stuxnet Üzerine Bir İnceleme** 4
Arş. Gör. Şeyma Altunkaya, İnönü Üniversitesi

2. Panel (11:15-13:00)

TÜRKİYE'DE SAVUNMA SANAYİ VE SİYASETE YANSIMALARI

Moderatör: Doç. Dr. Özlem Kayhan Pusane, Işık Üniversitesi

- Otonomlaşmanın Savunma Sanayiinin Güvenlik Politikalarındaki Rolüne Etkisi** 5
Dr. Şirin Duygulu, İstanbul Medipol Üniversitesi
- Yerli ve Milli: Türk Savunma Sanayinde Kendi Kendine Yeterlilik Hedefinin Değişmezliği** 6
Dr. Çağlar Kurç, Abdullah Gül Üniversitesi
- Türkiye'nin Afrika'ya Yönelik İnsani Dış Politikasında Savunma Sanayi** 7
Doç. Dr. Aslı Ilgıt, Çukurova Üniversitesi

3. Panel (11:15-13:00)

DİJİTAL PAZARLAMA UYGULAMALARI, BLOCKCHAIN VE TEDARİK ZİNCİRLERİ

Moderatör: Doç. Dr. Aslı Tuncay Çelikel, Işık Üniversitesi

- Blokzincir Teknolojisi ve Pazarlamadaki Uygulamaları** 8
Arş. Gör. Başak Tavman, Işık Üniversitesi
- Pazarlamada Yapay Zeka Uygulamaları** 9
Arş. Gör. Ece Özer Çizer, Yıldız Teknik Üniversitesi
- Blockchain's Utilization in Food Supply Chain** 11
Sandra Hurmuze, Işık Üniversitesi

4. Panel (14:15-16:00)

TEKNOLOJİ İKTİSADINDA KURAM, YÖNTEM VE TARTIŞMALAR

Moderatör: Doç. Dr. Aslı Şen Taşbaşı

- İktisatta Dijitalleşmenin Ölçümü** 12
Dr. Selda Görkey, Işık Üniversitesi
- Dijital Otoriterleşme ve İktisadi Tekelleşme İlişkisi: Blockchain Piyasasının Merkez(i)sizliği Üzerine Bir Deneme** 13
Dr. Yasemin Konukçu, Yeni Yüzyıl Üniversitesi
Dr. Pelin Yantur, Yeni Yüzyıl Üniversitesi
- Merkeziyetsiz Sistemlerde Yönetim ve Dijital Finans** 14
Okan Murat Agur, Beykent Üniversitesi
Dr. Hülya Başeğmez, Beykent Üniversitesi
- Teknolojik İlerleme ve Kar Oranı Arasındaki İlişki** 15
Arş. Gör. Halit Güzelsoy, Işık Üniversitesi
Doç. Dr. Senem Çakmak Şahin, Yıldız Teknik Üniversitesi

5. Panel (14:15-16:00)

İMPARATORLUK'TAN CUMHURİYET'E TEKNOLOJİ VE ALTYAPI

Moderatör: Dr. Özlem İnanç, Işık Üniversitesi

Teknoloji, Siyaset ve Toplum: Erken Cumhuriyet Döneminde Elektrik Enerjisi Üretim, Dağıtım ve Tüketimine Dair Siyasi Tartışmalar ve Toplumsal Talepler	16
Dr. Nurçin İleri, Forum Transregionale Studien & Humboldt University	
Teknoloji Transferinin Ekonomi-Politigi: Türkiye Haberleşme Şebekesi Örneği	17
Dr. Sırrı Emrah Üçer, Yıldız Teknik Üniversitesi	
Son Dönem Osmanlı İmparatorluğu'nda Kamu Sağlığının Korunmasına Yönelik Kullanılan Teknolojiler	18
Dr. Ufuk Adak, Altınbaş Üniversitesi	
Son Dönem Osmanlı İmparatorluğu'nda Gözetleme ve Kimliğin Kayıt Altına Alınmasında Fotoğraf Kullanımı	19
Dr. İlkay Yılmaz, Freie Universitaet Berlin	
6. Panel (14:15-16:15)	
YENİ TEKNOLOJİLER, İŞGÜCÜ VE EMEK SÜREÇLERİNDE EŞİTSİZLİK	
Moderatör: Doç. Dr. F. Serkan Öngel, Gaziantep Üniversitesi	
İş Dünyasında Teknoloji ile Birlikte Gelişen Yeni Beceriler ve İşgücünde Dijital Eşitsizlikler	20
Sena Dönmez, Işık Üniversitesi Doç. Dr. Aslı Tuncay Çelikel, Işık Üniversitesi	
Türkiye İşgücü Piyasasında İş ve Ücret Kutuplaşması	21
Arş. Gör. Evren Gülser, İstanbul Esenyurt Üniversitesi	
Uzaktan Çalışma: Bir İktidar Pratiği	22
Dr. Bilge Filiz	
Dijital Çalışma Platformlarının Toplumsal Cinsiyet Eşitliğine Etkisi	23
Dr. Berrin Oktay Yılmaz, İstanbul Üniversitesi Arş. Gör. Dr. Advıye Damla Ünlü, İstanbul Üniversitesi	
7. Panel (11:00-12:45)	
DIGITAL TRANSFORMATION IN POLITICS, ECONOMICS AND SOCIETY	
Moderatör: Prof. Dr Rabia Karakaya Polat, Işık Üniversitesi	
Digital Surveillance during COVID-19 Pandemic: The Case of Israel	24
Arş. Gör. Hasan Basri Barıt, Işık Üniversitesi	
Emerging Digital Transformation Tools in Adapting Post-COVID-19	25
Dr. Tutku Tuncalı Yaman, Marmara Üniversitesi	
Sharing Economy Practices as a Part of Social Innovations in Turkey	27
Eser Özbay, Işık Üniversitesi	
To Be New or Not To Be New: New Social Movements in the Internet Arena	28
Arş. Gör. Rukiye Kaya, Işık Üniversitesi	
8. Panel (11:00-13:00)	
TOPLUMSAL HAREKETLERİN SINIRLARI, HEGEMONYA VE MEŞRUIYET KRİZİ	
Moderatör: Doç. Dr. Seda Demiralp, Işık Üniversitesi	
Dönüşen Bir Hegemonya Biçimi - Dijital Hegemonya: Cambridge Analytica Olayı	29
Firdevs Acar, Gebze Teknik Üniversitesi Doç. Dr. Bulut Gürpınar, Gebze Teknik Üniversitesi	
Neoliberal Kapitalizmin Meşruiyet Krizi ve Tekno-Feodalizm Tartışmaları	30
Arş. Gör. Hatice Kırantepe, İstanbul Üniversitesi	
Büyük Veri Çağında Toplumsal Hareketlerin Sınırlılıkları ve Dijital Gözetimin Artan Etkisi	31
Özgür Yılmaz, İstanbul Üniversitesi	
Dijital Feminist Aktivizm: Türkiye'de Sivil Toplumdan Örnekler	32
Dr. Büke Boşnak, Bilgi Üniversitesi	

9. Panel (11:00-12:45)

DİJİTALLEŞEN SANAT, İLETİŞİM, VE BİREY

Moderatör: Dr. Müzeyyen Pandır, Işık Üniversitesi

- Yaratıcı Makinelerin İnsan Sanatına Müdahalesi Üzerine Bir İnceleme** 33
Ece Yücel, Işık Üniversitesi
- Metaverse Evreni ve Bireyselleşme Sorununun Sinema Perspektifinden İncelenmesi** 34
Dr. Selin Kiraz Demir, İstanbul Aydın Üniversitesi
- Dijital Sanatın Gelişimi ve Dijital Müzeler: Dijital Sanat ve Dijital Sanat Müzesi Örnekleri** 35
Prof. Dr. Fethiye Erbay İstanbul Üniversitesi
Öğr. Gör. Seden Uz, Işık Üniversitesi
- Sosyal Ağlarda Kuralları Değiştiren İletişim Konsepti: Sanal Fenomenler** 36
Dr. Serdar Kuzey Yıldız, İstanbul Aydın Üniversitesi

10. Panel (14:15-16:00)

DİJİTALLEŞEN DÜNYADA BİREY DAVRANIŞLARI

Moderatör: Doç. Dr. Berna Akçınar, Işık Üniversitesi

- Ergenlerde Dijital Oyun Bağımlılık Düzeyinin Çeşitli Sosyodemografik Özelliklere Göre İncelenmesi** 37
Gizem Tetik, Işık Üniversitesi
Dr. Z. Deniz Aktan, Işık Üniversitesi
- Endüstri 4.0 Bağlamında Öğrenilmiş Güçlülük ve Karar Verme İlişkisinde Algılanan Stres ve Belirsizliğe Tahammülsüzlüğün Rolü** 38
Arş. Gör. Habibe Aktay, Işık Üniversitesi
- Dijitalleşen Dünyada Güvenliğin Tarihsel Sosyolojisi: Ontolojik Güvenliğin Başat Analiz Birimi Olarak İnsan** 39
Öğr. Gör. Okan Gülbak, İstanbul Ticaret Üniversitesi

11. Panel (14:15-16:00)

DİJİTAL DÖNÜŞÜM, DİPLOMASİ VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER

Moderatör: Doç. Dr. Özlem Kayhan Pusane, Işık Üniversitesi

- NATO as a Global Cybersecurity Power** 40
Dr. Gökhan Tekir, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi
- Siber-Ulus: Dijital Egemenlik Alanı, Barbados Metaverse Elçiliği Örneği** 41
Arş. Gör. Nil Dikmengil, İzmir Ekonomi Üniversitesi
- Toplumlararası Diyalogun Geliştirilmesinde Sosyal Medyanın Rolü Üzerine Bir Değerlendirme: Unite Cyprus Now Örneği** 42
Dr. Pınar Çağlayan, Uşak Üniversitesi
- Dijitalleşen Jeo-Politika** 43
Prof. Dr. Ebru Oğurlu, Lefke Avrupa Üniversitesi

12. Panel (14:15-16:00)

TEKNOLOJİ ÇAĞINDA DEĞİŞEN DEVLET, SİYASET VE ADALET

Moderatör: Dr. Ayşe Köse Badur, Işık Üniversitesi

- The Cyber Age of "Post-Truth" Consciences: Faiths and the Matter of Economic Justice** 44
Dr. Gökhan Ak, Ayvansaray Üniversitesi
- Digitizing Leviathan, Remaking the Body Politic: A Study of E-Governance and Citizenship in the Turkish Context** 45
Cansu Çobanoğlu, İstanbul Teknik Üniversitesi
Doç. Dr. Aslı Çalkivik, İstanbul Teknik Üniversitesi
- Dijital Çağda 'Gönüllü Kulluk** 46
Arş. Gör. Abdussamed Özbek, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi

1. Panel (11:15-13:00): TEKNOLOJİ, SAVUNMA YÖNETİMİ VE SİBER GÜVENLİK
Moderatör: Prof. Dr. Ödül Celep, Işık Üniversitesi

Savunma Yönetimi ve Güvenlik Analizinde Büyük Veri Kullanımı: Military Big Data
Örneği

Dr. Başar Baysal, Ankara Bilim Üniversitesi
Mahmut Bölükbaş, Başkent Üniversitesi

Modern muharebe organizasyonları incelendiğinde; kara, deniz, hava, uzay ve beşinci boyut olarak kabul edilen siber unsurların tamamının müdahil olduğu çok karmaşık bir karar-verme sürecinin ortaya çıktığı gözlenmektedir. Platform ve buna bağlı olarak sensör, sistem, silah, yazılım seçeneklerinin artması muhtemel senaryo sayısına dair kombinasyonları artırmakta ve bu da karar-alıcıları, seviyeleri ne olursa olsun zaman, kararın kalitesi, kararın sonuçları ve zincirleme diğer reaksiyonlar kapsamında daha fazla baskı ve risk altına itmektedir. Bütün bu akışın biriktiği havuz olan büyük veri; doğru analiz edildiğinde doğruluk, değerlilik, süratlilik, çeşitlilik ve yüksek hacimlilik gibi koşulları eş zamanlı destekleyen bir karar destek unsuru olarak öne çıkmaktadır. Savunma ve güvenlik alanlarında büyük veri, güç mukayesesinden harp oyunlarına ve rakip analizlerine, verimlilik analizlerinden pazar araştırmasına, gelişen teknolojik trendlerin takibinden ARGE projeleri kavramsal araştırmalarına kadar farklı konularda çalışmalar yapılabilmesine olanak sağlamaktadır. Bu kapsamda siyaset bilimi, uluslararası ilişkiler, yönetim bilişim sistemleri, işletme, endüstri mühendisliği, makine mühendisliği, bilgisayar/yazılım mühendisliği gibi farklı disiplinlerin bir araya gelebileceği interdisipliner çalışmalar yapılabilmesinin de önünü açmaktadır. Ayrıca büyük verinin kullanımı ile üniversite-sanayi/iş dünyası etkileşimlerinin arttırılabileceği değerlendirilmektedir. Bu çalışmada Türkiye’de ortaya çıkarılmış olan Military Big Data veri kütüphanesi analiz edilerek özellikle sosyal bilimler alanında ne tür çalışmalara kapı araladığı incelenmiştir. Bu kapsamda sistemin sunduğu veri kullanılarak ve belli ürün gruplamaları yapılarak ülkelerin stratejik/konvansiyonel askeri güç karşılaştırmalarının nasıl yapılabileceği, ülkelerin tehdit algılarına göre askeri envanterlerinin uyumluluk analizinin nasıl yapılabileceği, ülke envanterlerindeki ürünlerin üretici firma ve üretici ülkeler üzerinden ağ analizlerinin nasıl yapılabileceği, ülke envanterlerinin yeterlilik (ürünlerin yaşı, modernizasyon ihtiyacı vb.) durumları ve ülke tehdit algısı üzerinden ülkelerin gelecekteki savunma alım ve yatırımları konusunda öngörü analizlerinin nasıl yapılabileceği, savunma sanayi firmalarının pazar araştırmasında büyük veriyi nasıl kullanabilecekleri, ve son olarak askeri birimlerin hedef kimliklendirme süreçlerinde büyük veriden nasıl faydalanabilecekleri analiz edilecektir.

Siber Güvenlik Karar Verme Süreçleri Perspektifinden Siber Uzayda Belirsizliğin Değerlendirilmesi

Doç. Dr. Salih Bıçakcı, Kadir Has Üniversitesi
Ayhan Gücüyener Evren, Kadir Has Üniversitesi

Dijitalleşmenin çarpıcı hızı günümüzde her sektörü etkiler hale gelmiştir. Bu çerçevede enerji, ulaştırma, sağlık gibi birçok kritik hizmet siber uzayda yürütülür hale gelmiştir. Öte yandan, tüm bu kritik sistemlerdeki çeşitli güvenlik zafiyetleri ve bunların istismar edilmesinin doğurabileceği yıkıcı ekonomik, sosyal ve siyasal sonuçlar siber güvenliği ulusal güvenlik meselesinin ayrılmaz bir parçası haline getirmiştir. Örneğin, 2021’de ABD’deki Colonial Pipeline’ı hedef alan fidye yazılımı saldırısı benzin tedarikini geçici bir süreliğine durdurarak, toplumun güvenlik algısını derinden sarsmıştır. Bu çerçevede, ulus devletler ve NATO gibi uluslararası örgütler siber uzayı stratejik/operasyonel bir alan olarak tanımlamıştır. Öte yandan, siber güvenlik alanındaki güvenlik süreçleri fiziksel alandakilerden farklı bir doğaya sahip olduğu için karar verme süreçlerimizi derinden etkilemektedir.

Siber Uzay üzerinde bir uzlaşmaya varmanın güç olduğu (Ebner 2015), çok katmanlı (*multilayered*), sınırları belli olmayan (*borderless*) ve insan eliyle inşa edilmiş (*man-made*), fiziksel dünyaya kıyasla farklı özellikler taşımaktadır. Bazı araştırmacılar siber uzayın herhangi bir fiziksellik barındırmayan yalnızca psikolojik bir yapı olduğunu savunmakta (Hadlington 2017, 10) ve alana farklı psikolojik özellikler de atfetmektedirler (Suler 1999). Bütün bu farklı özellikler, uluslararası güvenlik terminolojisinde siber uzayın “belirsiz” bir doğaya sahip olduğuna ilişkin bir anlatının hâkim olmasına sebep olmuştur.

Belirsizlik birçok disiplin açısından (ekonomi, psikoloji, mühendislik vb.) temel bir kavram olup özellikle karar verme süreçlerinde karar verme ortamını şekillendiren bir unsur haline gelmektedir. Tversky ve Kahneman’ın temellerini attığı Beklenti Teorisi (*Prospect Theory*) karar vericilerin belirsizlik ve risk anlarında her zaman akılcı davranmadıklarını ve karar verme sürecinde psikolojik/algısal süreçlerin önemli rolü olduğunu gösterdikleri göstermektedir. Siber uzayın fiziksel alandan farklılaşan karakteristik özelliklerinin yanı sıra, bir siber saldırının kaynağının kesin olarak tespit edilememesi (*attribution problem*), saldırganların kullanabileceği araçlara, niyetlerine ve kapasitelerine ilişkin belirsizlikler siber güvenlik krizlerindeki karar verme süreçlerini etkileyebilmektedir.

Bu sunum, siber uzayda belirsizlik faktörü üzerinde durarak, belirsizliğin siber güvenliğe ilişkin karar verme süreçlerine etkilerini tartışmayı hedeflemektedir. Buna ek olarak çalışmayla cevaplanması beklenen sorulardan bazıları aşağıdaki gibi sıralanmaktadır:

- (i) *Fiziksel dünyadaki ve siber uzaydaki belirsizlikler arasında ne gibi farklar bulunmaktadır?*
- (ii) *Siber güvenliğe ilişkin belirsizlikler karar alıcıları siber güvenlik krizleri esnasında daha riskli kararlar almaya mı yoksa daha temkinli davranmaya mı itmektedir?*
- (iii) *Siber güvenliğe ilişkin karar verme sorunları nelerdir ve bunları yönetebilmek için hangi unsurlara odaklanmak gerekmektedir?*

Bu soruların cevaplanması ile beraber, siber güvenlik süreçlerinin yönetimi sırasında ortaya çıkan belirsizlik kavramının daha iyi anlaşılması ve kavramsallaştırılması hedeflenmektedir. Gelecek çalışmalarda bu kavramın nasıl ele alınması gerektiğine dair yapacağımız araştırmadan yola çıkılarak bir model çıkarmanın mümkün olabileceği düşünülmektedir.

Siber Güvenlik ve Ulus Devlet: Stuxnet Üzerine Bir İnceleme

Arş. Gör. Şeyma Altunkaya, İnönü Üniversitesi

Temelde Soğuk Savaş'ın iki kutuplu düzeninde ABD-SSCB arasında bir rekabet aracı olarak ortaya çıkan siber uzay, ARPANET'in kurulmasıyla ortaya çıkan internet ile birlikte milyonlarca kullanıcıya erişmektedir. Çok-merkezli inşa edilen siber uzayın zamanla kontrol edilemeyen bir alana dönüşmesi uluslararası ilişkilerde de güvenlik problemlerine yol açmaktadır. Çalışmada 2010 yılında sıfır gün açıklıkları kullanılarak oluşturulan bilgisayar solucanı Stuxnet, özellikle İran İslam Cumhuriyeti'ndeki nükleer tesislere verdiği zarar bağlamında ulusal güvenlik problemi olarak ele alınmaktadır. Uluslararası toplumda 2002'den itibaren İran'da nükleer silah üretimi şüphelerinin başlaması ve 2010'da bu şüphelerin yoğunlaşması İran üzerindeki uluslararası baskıyı arttırmakta ve akabinde gerçekleşen Stuxnet'in İran'ın ulusal güvenliğine tehdit oluşturan bir siber silah olduğu yorumlarının yapılmasına yol açmaktadır. Siber saldırıların ulusal güvenliğe etkisinin incelendiği çalışmada Stuxnet, örnek olay olarak ele alınmaktadır. Çalışmanın sonucunda İran'da 2009 ve 2010 arasında faaliyet gösteren santrifüj sayısının %23 gerilediği ve uranyum zenginleştirme faaliyetlerinin yavaşlatıldığı belirtilerek, İran İslam Cumhuriyeti'nin saldırıya uğradığı ve buradan hareketle ulus-devletlerin siber güvenlik problemlerine karşı savunmasız kaldığı vurgulanmaktadır. Sonuç olarak, devletlerin siber güvenlik problemlerine karşı işbirliği yapmasının, uluslararası bir örgütün kurulmasının, uluslararası hukukun buna göre düzenlenmesinin ve nitelikli uzmanların istihdam edilmesi gibi girişimlerin gerekliliği değerlendirilmektedir.

2. Panel (11:15-13:00): TÜRKİYE’DE SAVUNMA SANAYİ VE SİYASETE YANSIMALARI

Moderatör: Doç. Dr. Özlem Kayhan Pusane, Işık Üniversitesi

Otonomlaşmanın Savunma Sanayiinin Güvenlik Politikalarındaki Rolüne Etkisi

Dr. Şirin Duygulu, İstanbul Medipol Üniversitesi

Savunma sanayii ve güvenlik/savunma politikaları arasında tarihsel olarak iki yönlü bir etkileşim mevcuttur. Devletlerin belirledikleri güvenlik ihtiyaçları savunma sanayiinin üretimine yön verirken savunma sanayisinin teknolojik yetkinliği, üretim kapasitesi ve finansal sürdürülebilirliğine yönelik ihtiyaçları devletlere sundukları güvenlik ve savunma araçları üzerinde belirleyici etkiye sahiptir. Bu etki dolaylı olabildiği gibi devletlerin silah üreticilerine kime satış yapabilecekleri konusunda çizdikleri sınırlar ve silah üreticilerinin savunma bütçelerinin oluşturulmasında yürüttükleri lobi faaliyetleri örneklerinde olduğu gibi daha doğrudan da gözlemlenebilmektedir. Savunma teknolojilerinde kaydedilen ilerleme, üzerinde anlamlı insan kontrolü olmadan kullanılabilecek tamamen otonom silahların uzak olmayan bir gelecekte geliştirilmesi ihtimalini gerçekçi hale getirdi. Bu silahların üretilmesi durumunda savunma sanayiinin güvenlik/savunma politikaları üzerindeki etkisini tekrar gözden geçirmek gerekli olacaktır. Bu çalışmada tamamen otonom silahların geliştirilmesinin savunma sanayiinin politika yapımında sahip olduğu etkinliği nasıl etkileyeceği ve bu etkinin güvenlik/savunma politikaları üzerindeki demokratik gözetime olası yansımaları tartışılacaktır.

Yerli ve Milli: Türk Savunma Sanayinde Kendi Kendine Yeterlilik Hedefinin Değişmezliği

Dr. Çağlar Kurç, Abdullah Gül Üniversitesi

Türkiye gibi finansal kaynakları, iç pazarları ve insan kaynakları sınırlı olan ülkeler, savunma özerkliğine ulaşmakta ve uluslararası silah pazarında çok uluslu şirketlerle rekabet etmekte zorlanmaktadır. Dolayısıyla literatür, bu ülkelerden savunma sanayileşme hedeflerini finansal yeteneklerine paralel olarak değiştirmelerini beklemektedir. Ancak Türk karar alıcıları, savunma sanayinde yaşanan finansal krizlere ve yapısal sorunlara rağmen, savunmada kendi kendine yeterlilik hedefinden geri adım atmamaktadır. Bu makale, savunmada kendi kendine yeterlilik hedefinin, iç politikada prestij ve ekonomik fayda sağladığı için devam ettiğini savunmaktadır. Milliyetçilikle birleşen savunma sanayileşmesi, iktidar partisi için dokunulmaz bir alan yaratmaktadır. Bundan doğan iki sonuç vardır: Birincisi, iktidar partisi, doğrudan milliyetçi duyguları hedef alan savunma üretimindeki başarı yoluyla her türlü eleştiriyi reddedebilir. Böylece muhalefet partileri vatansever olarak algılanmama korkusuyla hükümeti eleştirmekten kaçınacaklardır. İkincisi, iktidar partisi, servetini destekçilerine dağıtmak için savunma sanayileşmesini kullanabilir. İktidar partisi, savunma üretiminin gizli doğasına atıfta bulunarak ve çok az bilgi vererek her türlü şeffaflık ve hesap verebilirlik talebini reddedebilir. Sonuç olarak, yönetici seçkinler için siyasi ve ekonomik kazanımlar, herhangi bir mali sınırlamadan daha ağır basmakta ve karşılıklı bağımlılıkları kabullenmiş bir savunma sanayileşmesi hedefinin izlenmesini engellemektedir.

Defense Industry in Turkey's Humanitarian Foreign Policy toward Africa **[Türkiye'nin Afrika'ya Yönelik İnsani Dış Politikasında Savunma Sanayi]**

Doç. Dr. Aslı Ilgıt, Çukurova Üniversitesi

In 1998, Turkey's Foreign Minister, İsmail Cem, pronounced a “new consciousness” in Turkish foreign policy that highlights “the role of a shared history and of parallel cultural characteristics in all spheres of Turkish foreign policy”. “Contemporary Turkey,” he continued, is a “pivotal country in the emerging Eurasian reality” and “distinguishes itself through its economic vibrancy, its entrepreneurship and foreign trade. Coupled with a new foreign policy approach combining economic progressivism with historical and cultural affinities, Turkey is riding the wave of a new economic momentum, transforming its former regional role into a global one.”¹ Reminiscent of these words, another former prominent Foreign Minister, Ahmet Davutoğlu, also underlined in 2013 the need for new analytical approaches and concepts to understand Turkey's new “multidimensional proactive foreign policy” and its “rising international status” and offered “humanitarian diplomacy” as “probably the most significant explanatory principles” of Turkish foreign policy.²

Africa found a notable place in these “new Turkey” and “new foreign policy” discourse and practices since the 1990s. With numerous initiatives and policies such as the initiation of the “African Opening” in 1998, the declaration of the “Year of Africa” in 2005, and the formation of the “Turkey-Africa Economic and Business Forum” in 2016, to name a few, *Africa* has come to represent “change” in Turkish identity and foreign policy discourses. One noticeable feature of this transformation is the increasing involvement of the defense industry in Turkish foreign policy and discourse as well as in Turkish-African relations, especially under the AKP governments. This study, thus, asks, what role the defense industry plays in Turkey's attempts to construct a new identity since the 1990s in general, and in its changing discourse and policies toward Africa in particular.

¹ Cem, I. (1998) “Preface” in “Turkey and The World.” Presented To The Press July 23, 1998. Available at: https://www.mfa.gov.tr/preface-written-by_mr_-ismail-cem-for-the-book- turkey-and-the-world_-presented-to-the-press_br_july-23_-1998_br_.en.mfa (Accessed 22 October 2021).

² Davutoğlu, A. (2013) “Turkey's Humanitarian Diplomacy: Objectives, Challenges and Prospects.” *Nationalities Paper*, Vol. 41, No. 6, 865–870.

3. Panel (11:15-13:00): DİJİTAL PAZARLAMA UYGULAMALARI, BLOCKCHAIN VE TEDARİK ZİNCİRLERİ

Moderatör: Doç. Dr. Aşlı Tuncay Çelikel, Işık Üniversitesi

Blokszincir Teknolojisi ve Pazarlamadaki Uygulamaları

Arş. Gör. Başak Tavman, Işık Üniversitesi

Blokszincir benzersiz yapısı nedeniyle günümüzün en önde gelen yıkıcı teknolojilerinden biri haline gelmiştir. Blokszincir teknolojisi işletmelerde, finans, tedarik zinciri yönetimi, üretim, insan kaynakları, muhasebe denetim vb. gibi çok çeşitli sektörlerde sıklıkla kullanılmaktadır. Distributed Ledger Technology (DLT) tabanlı blokszincir uygulamaları, ağ katılımcılarına sunduğu güvenlik, kayıt tutma, işlem yürütme verimliliği ve otomasyon çözümleri sayesinde yenilikçi çözümler sunarak sektördeki iş yapış şekillerini değiştirmektedir. Blokszincir teknolojisi, şeffaflığı teşvik etmesi, tüketici gizliliğini koruması, verilerin izlenebilirliğini sağlaması ve işlem ve yatırım maliyetlerini azaltması nedeniyle, son yıllarda araştırmacıların ve uygulayıcıların ilgisini çekmektedir.

Günümüzde birçok şirket operasyonlarını yönetmek için blokszincir teknolojilerini kullanmaktadır. Blokszincir teknolojisinin uygulanmaya başlandığı ve önemli gelişmeler gösterebileceği alanlardan biri de pazarlamadır. Literatürde yer alan blokszincir çalışmalarının çoğu, finans uygulamaları ile ilgilidir. Pratik önemine rağmen, bu yenilikçi teknolojinin pazarlama alanındaki uygulamalarını ele alan çalışmalar sınırlı sayıdadır.

Bu çalışma, pazarlama ve pazarlama yönetiminde blokszincir uygulamalarını ele alarak, pazarlamada blokszincirin potansiyel kullanımlarını inceleyecektir. Çalışmanın amacı blokszincir teknolojisinin pazarlama alanındaki mevcut ve potansiyel kullanım alanlarını incelemek ve kullanım faydalarına değinmektir. Bu amaç doğrultusunda ikincil veri analizi ile literatür taraması yapılarak pazarlamada halihazırda kullanılan blokszinciri uygulamaları incelenecek ve konuyla ilgili gelecekteki araştırmalar için öneriler sunulacaktır.

Blokszincirin yeni bir teknoloji olması sebebiyle bu çalışmanın ileride gerçekleştirilecek çalışmalar için önem arz edeceği düşünülmektedir. Çalışmanın pazarlama alanında gelecekte gerçekleştirilecek blokszincir ile ilgili araştırmalara rehberlik etmesi hedeflenmektedir.

Pazarlamada Yapay Zeka Uygulamaları

Ece Özer Çizer, Yıldız Teknik Üniversitesi

Dijital çağda gelişen teknolojiler ve bu teknolojilerin iş süreçlerine entegrasyonu işletmelerin çalışma biçimlerini değiştirmiştir (Barrett vd., 2015). Artan dijitalleşme ile nesnelere interneti, blok zincir teknolojisi, büyük veri ve yapay zeka gibi yıkıcı yenilik olarak anılan teknolojik yenilikler iş süreçlerinin dijital dönüşüm geçirmelerinin önünü açmıştır (Verma vd., 2021). Bu yıkıcı yeniliklerden biri olan yapay zekadan eğitim, sağlık sektörü, üretim, e-ticaret ve pazarlama başta olmak üzere bir çok sektörde aktif olarak yararlanılmaya başlanmıştır. Yapay zeka sadece iş süreçleriyle sınırlı kalmayıp insan hayatının da önemli bir parçası haline gelmiştir. Özellikle içinde yaşadığımız Endüstri 4.0 döneminde yapay zeka tabanlı ürün ve hizmetler oldukça yaygınlaşmıştır (Nikitas vd., 2020). Günlük hayatta sahip olduğumuz ve kullandığımız tüm akıllı cihazlar geliştirilmiş yapay zeka algoritmalarını kullanmaktadırlar. Siri, Alexa gibi dijital sesli asistanlar, e-ticaret platformlarındaki chatbotlar günlük hayatta en sık kullanılan yapay zeka oluşumlarından bazılarıdır.

Yapay zekanın insan yaşamının bir parçası haline gelmesi pazarlama uygulayıcılarının yapay zeka algoritmalarına verdikleri önemi daha da arttırmıştır (Paschen vd., 2019). Pazarlama kapsamında yapay zeka kullanımı, tüketicilerin en iyi satın almayı yapabilmesi için oluşturulan algoritmalarından, kullanıcı deneyimini analiz ederek öneriler sunan sanal alışveriş asistanlarına kadar geniş bir yelpazede ele alınmaktadır. Pazarlama uygulayıcıları mevcut müşteri portföylerini genişletmek, mevcut müşterilerini elde tutmak ve işletmelerinin sürdürülebilirliğini sağlamak için yapay zeka algoritmalarından yararlanmaktadırlar (Sima vd., 2020). Bu yapay zeka algoritmaları hedef kitleye yönelik doğru ürün ve hizmetleri sunarak, işletmelerin rakiplerine karşı rekabet avantajı kazanmasına da yardımcı olmaktadır. Yapay zekaya dayalı iş modelleri odağına müşteriye koyan bir yaklaşım güderek işletmelerin büyümelerinde kilit rol oynamaktadırlar.

Pazarlama uygulamalarındaki yapay zeka kullanımının yanı sıra pazarlama literatüründe de yapay zeka uygulamalarına yönelik çalışmalar ivme kazanmıştır (Verma vd., 2021). Pazarlama literatürde yer alan yapay zeka çalışmalarının kapsamını ve çerçevesini çizmek, dünden bugüne gelişimini belirlemek gelecekteki çalışmalara yol göstermek için oldukça önem taşımaktadır. Bu doğrultuda çalışma kapsamında Web of Science veri tabanından “marketing” ve “artificial intelligence” anahtar kelimeleri birlikte aratılarak seçilen makaleler R programı yardımıyla analiz edilecektir. Analiz sonucunda pazarlama literatüründe yer alan yapay zeka uygulamalarına ilişkin kapsamlı bir çerçeve oluşturmak amaçlanmaktadır.

Kaynakça

- Barrett, M., Davidson, E., Prabhu, J., & Vargo, S. L. (2015). Service innovation in the digital age. *MIS quarterly*, 39(1), 135-154.
- Nikitas, A., Michalakopoulou, K., Njoya, E. T., & Karampatzakis, D. (2020). Artificial intelligence, transport and the smart city: Definitions and dimensions of a new mobility era. *Sustainability*, 12(7), 2789.
- Paschen, J., Kietzmann, J., & Kietzmann, T. C. (2019). Artificial intelligence (AI) and its implications for market knowledge in B2B marketing. *Journal of Business & Industrial Marketing*.

- Sima, V., Gheorghe, I. G., Subić, J., & Nancu, D. (2020). Influences of the industry 4.0 revolution on the human capital development and consumer behavior: A systematic review. *Sustainability*, *12*(10), 4035.
- Verma, S., Sharma, R., Deb, S., & Maitra, D. (2021). Artificial intelligence in marketing: Systematic review and future research direction. *International Journal of Information Management Data Insights*, *1*(1), 100002.

Blockchain's Utilization in Food Supply Chain

Sandra Hurmuze, Işık Üniversitesi

In this paper, we aim to propose the use of Blockchain technology thoroughly to solve the challenges of today's food supply chain management. Blockchain technology, which will be used primarily to produce solutions for a good understanding of the proposed model, has been explained. After explaining the Bitcoin technology that led to the emergence of blockchain technology, information was given about Cryptography, which safeguards the data recorded with Blockchain technology and makes it irrevocable.

Information about Ethereum technology, decentralized, autonomous organizations and smart contracts are provided, which enables possibilities beyond just making value transfer records possible using blockchain technology. The challenges experienced by focusing on one of the supply chain management sectors, and how to overcome these challenges with Blockchain are explained.

Research includes a proposed utilization of Blockchain in the Food Supply Chain and observes all aspects of the industry from logistics, supply chain, food supply chain and Blockchain, are explained thoroughly to facilitate the convention of this innovative research purpose. The transaction from the traditional set of processes within enterprises to the innovative technology which is believed to change the way we do business, is expressed. A SWOT analysis is conducted to provide a better understanding and its potential on the current standards of the food supply chain in Turkey. The findings suggest that Turkey's food supply chain management has various issues in the fields of transportation intermediaries, inefficient cold chain system to name a few. Companies like Amazon and Migros have begun integrating blockchain technology in their food supply chains because it enhances and makes the supply chain more transparent, agile, and manageable.

4. Panel (14:15-16:00): TEKNOLOJİ İKTİSADINDA KURAM, YÖNTEM VE TARTIŞMALAR

Moderatör: Doç. Dr. Aslı Şen Taşbaşı

İktisatta Dijitalleşmenin Ölçümü

Dr. Selda Görkey, Işık Üniversitesi

Bilginin dijital forma dönüştürülmesi olarak tanımlanan dijitalleşme, günümüzde hem sosyal hayatın hem de ekonomik hayatın önemli bir bileşenini oluşturmaktadır. Birçok alanda ve sektörde önemi günden güne artan dijitalleşme konusu, iktisat biliminde de özellikle son yıllarda sıklıkla incelenmektedir. İktisadi çalışmalarda veri ile çalışmanın gerekliliği dikkate alındığında; seçilen verilerin incelemeye konu olan kavram(lar)ı ölçebilmeleri ve gösterge olarak kullanılabilmesinin oldukça önemli olduğu anlaşılmaktadır. Bu çalışmada iktisadi çalışmalarda dijitalleşme kavramının nasıl ölçüldüğü ve kavram için hangi göstergelerden faydalandığına ilişkin bir yazın taraması yapılarak, günümüzde sıklıkla kullanılan dijitalleşme göstergelerine yönelik bir tartışma ve eleştirel değerlendirme yapılması amaçlanmaktadır. İlgili konuda tartışma ve eleştirel değerlendirme yapılmasına ihtiyaç duyulmasının başlıca nedeni, geçmişten günümüze dijitalleşmenin ölçümünde kullanılan göstergelerin zaman içinde değişiklik göstermiş olması ve mevcut göstergelerin çok sayıda fakat birbirinden çok farklı yapıda olmasıdır. Bir diğer neden ise teknolojik gelişmenin dinamik yapısı nedeniyle dijitalleşme ölçümünde kullanılan göstergelerin hesaplama yöntemlerinde zaman içinde güncellemeler yapılmasına ihtiyaç duyulmasıdır. Bu farklılıklar bir arada değerlendirildiğinde; dijitalleşmenin ölçümünde, hem çok sayıda gösterge arasından seçim yapmanın hem de belirli bir zaman boyutunda aynı hesaplamayla elde edilmiş göstergelere ulaşmanın güçlüğü önemli bir sorun olarak ortaya çıkmaktadır. Bu durum ise ülkelerin dijitalleşme düzeylerinin belirlenmesi ve zaman içinde gelişmelerinin izlenmesi açısından soruna yol açmakta ve ekonomilerde önemi artan dijitalleşme kavramının hangi göstergeler ile temsil edildiğinin incelenmesini gerekli hale getirmektedir. İktisadi çalışmalarda kullanılan çeşitli göstergelerin güçlü ve zayıf yanlarının tartışılarak eleştirel bir değerlendirmenin yapıldığı bu çalışmada betimleyici ve karşılaştırmalı araştırma yöntemlerinden faydalanılmıştır.

Dijital Otoriterleşme ve İktisadi Tekelleşme İlişkisi: Blockchain Piyasasının

Merkez(i)sizliği Üzerine Bir Deneme

Dr. Yasemin Konukçu, Yeni Yüzyıl Üniversitesi

Dr. Pelin Yantur, Yeni Yüzyıl Üniversitesi

İnternet son on yılda insanların siyasi, sosyal ve iktisadi davranışlarını şekillendiren bir gerçeklik ve fenomen olarak değerlendirilmektedir. Dijitalleşmenin siyasal ve iktisadi yaşamı demokratik ve merkezsiz bir yapıya kavuşturacağı iddialarının yanında, internetin her iki alanda da otoriterleşmeye ve tekelleşmeye ön ayak olacağı yönünde teorik açıklamalar bulunmaktadır. Bu bildirinin temel amacı söz konusu teorik yaklaşımlar ışığında blockchain piyasasının monopoli açısından yapısını değerlendirmektir. Bu çerçevede ilk olarak dijitalleşmeyi farklı perspektiflerden değerlendiren siyasal teoriler açıklanmış olup, daha sonra blockchain piyasasının bilinen iktisadi yapısı ele alınacaktır. Bu amaç doğrultusunda, liberalizmin yapısal bir gereklilik olarak sunduğu rekabet koşullarının dijital piyasadaki gerçekliklerle uyumlu olup olmadığı sorgulanmaktadır. Klasik liberal iktisadın, moral dayanaklarından en önemlisi kuşkusuz serbest rekabettir. Liberalizm, bu moral dayanağın inşa edilmesi için kurumsal, yasal ve siyasal bir model de önermektedir.

Diğer taraftan serbest rekabet koşulları, dijital ekonomi ve özellikle blockchain piyasası açısından muğlaklık taşımaktadır. Blockchain piyasası geleneksel liberal iktisadi sistemin önerdiği rekabet kavramını dönüştürmektedir. Klasik liberal sistemlerde siyasal otoritenin temel amacı, piyasanın rekabet ortamını korumak ve tekelleşmeyi önlemektir. Bu amaç ile hareket eden siyasal otorite, kurumsal ve yasal altyapıyı inşa etmelidir. Ayrıca söz konusu sistemlerde, tekelleşme ve tek fiyat uygulamaları kamuoyunun ve tüketicilerin denetimine çeşitli mekanizmalar yoluyla açıktır. Geleneksel liberal iktisadi sistemde tekelleri somut olarak tespit etmek mümkündür. Ancak, blockchain piyasasında alıcıların ve satıcıların gerçek veya tüzel kişi olarak net olmayışı, kurumsal ve siyasal denetimden uzaklaşmak için dijital bir network sistemi kullanmaları ve bu durumu merkezsizleşme olarak tanımlamaları imkânı bulunmaktadır.

Bu nedenlerle blockchain piyasası, serbest rekabet kavramını dönüştürme potansiyeline sahiptir. Bu açıdan bakıldığında blockchain piyasası, klasik liberalizmin, arz ve talep ilişkisinin, moral ve yapısal bir varsayım olan serbest ve açık rekabet ilişkisinin, sorgulanmasını gerektirmektedir. Temelde dijital bir platform olan blockchain, devrimsel bir piyasa stratejisi olarak sunulmuş olmakla birlikte, rekabet koşullarını düzenleyen bir siyasal otoritenin bulunmayışı, blockchain piyasasının otoriterleşme ile uyumlu bir yol izlediğini/veya uyumsuz olmadığını göstermektedir.

Merkeziyetsiz Sistemlerde Yönetim ve Dijital Finans

Okan Murat Agur, Beykent Üniversitesi
Dr. Hülya Başeğmez, Beykent Üniversitesi

Yapılan çalışmanın amacı, günümüzde kullandığımız merkeziyetçi sistem yönetim anlayışının eksik kısımlarını ve dezavantajlarını göz önünde bulundurarak merkeziyetsiz sistemde nasıl bir yönetim anlayışı benimsenebileceği ve merkeziyetçi yönetim anlayışının açıklarını blokzincir teknolojisinin De-Fi (Merkeziyetsiz Finans) gibi alanlarda nasıl kapatabileceğini ortaya koymaktadır. Blokzincir teknolojisinin sanal evreninin geniş sınırlarında yönetim kavramının neler olduğunu ve ilkelerini Merkezi Olmayan Otonom Organizasyon (Decentralized Autonomous Organization- DAO) kavramını birbirine entegre ederek merkeziyetsiz yönetim açısından etkileri çeşitli örneklerle açıklanmaktadır. Bununla birlikte merkezi finans ve yönetim sistemleri halihazırda bulunurken merkeziyetsiz sistem kavramının çıkmasında önemli rol alan etkenler göz önünde bulundurularak merkeziyetsiz sistem yönetim anlayışını kendi içinde parçalara ayırarak merkeziyetsiz sistem kavramına etkileri incelenmektedir. Aynı zamanda merkeziyetsiz sistem ve etkilerinin sanal dünyadaki çıktıları olan Metaverse kavramına ve bu kavramın ortaya çıkardığı yeni oluşan kavramlar, meslek gereksinimleri ve yeterlilik gereklilikleri gibi konulara değinilmektedir. Araştırmada gömülü teori yaklaşımı kullanılarak blokzincir teknolojisinin ortaya çıkardığı kavramlardan biri olan merkeziyetsiz finans (De-Fi) kavramının günümüzdeki merkezi finans sistemleri ve merkezi yönetim sistemlerine göre sağladığı avantajlar-dezavantajlar incelenerek merkeziyetsiz bir sistemin oluşması sonucunda finans ve yönetim alanındaki değişimler incelenmektedir. Bu değişimlerin günümüz sistemlerine etkisi ve entegrasyonun nasıl sağlanacağı konusunda teorik ve pratik çalışmalar araştırılmaktadır.

Kaynakça

- Argüden, Y. (2011). *Keys to governance: Strategic leadership for quality of life*. Springer.
- Doko, E. (2021). Alternatif bir dünya arayışı: Metaverse. *Lacivert*.
- Jentsch, C. (2016). Decentralized autonomous organization to automate governance. *White paper, November*.
- Kaal, W. A. (2020). Decentralized corporate governance via blockchain technology. *Annals of Corporate Governance*, 5(2), 101-147.
- Kant, I. (1983). Prolegomena (Çev. İ. Kuçuradi-Y. Örnek). *Ankara: Hacettepe Üniversitesi Yayınları*.
- Marr, B. (2018). Blockchain is Changing Our World: Here are the Best Practical Examples of how it is Used in 2018.
- ŞAHİN, M. İyi Yönetişimin Bir Gereği Olarak E-Yönetişim ve Gümrük Tek Pencere Sisteminin E-Yönetişim Çerçevesinde Değerlendirilmesi. *Ombudsman Akademik*, (1), 245-257.

Teknolojik İlerleme ve Kar Oranı Arasındaki İlişki

Arş. Gör. Halit Güzelsoy, Işık Üniversitesi
Doç. Dr. Senem Çakmak Şahin, Yıldız Teknik Üniversitesi

Kapitalizme içkin olarak kâr oranının düşme eğiliminde olduğu klasik iktisatçılar tarafından ifade edilmiştir. Adam Smith'e göre sermaye birikimi sağlandıkça arz miktarında artış meydana gelmektedir. Bunun sonucunda azalan fiyatlar, kârın da düşmesine neden olmaktadır. David Ricardo'ya göre verimli tarım arazilerinin sınırlarına ulaşılması daha yüksek bir emek zaman miktarı ile üretim yapılmasını zorunlu kılmaktadır. Üretimde gerekli emek süresinin artması kâr oranını düşürmektedir. Marx ise teknik ilerleme ile kâr oranı arasında negatif bir ilişki kurmaktadır. Buna göre verimlilik artışı birim metaya taşınan değeri azaltmakta böylelikle kâr oranı düşmektedir. Teknolojik ilerlemenin üretimde yaratılan değer üzerindeki etkisi değersizleşme eğilimidir.

Kâr Oranının Düşme Eğilimi Yasası (KODEY), rekabet dolayısıyla oluşan verimlilik artışının uzun dönemde kâr oranları üzerinde negatif bir etkiye sahip olduğunu belirtmektedir. Üretim sürecinde emekten tasarruf eden tekniklerin kullanılması gerekli emek zamanı kısaltarak birim metaya taşınan değeri azaltmaktadır. Rekabet dolayısıyla ekonomide oluşan ortalama kâr oranı değersizleşme ile zaman içinde düşmektedir. Ortalama kâr oranının düşmesi ekonominin periyodik olarak krize sürüklenmesine neden olmaktadır. Böylelikle, Yasa'ya göre kapitalist üretim tarzının birikim mekanizması krizleri yaratan koşulları kendi içinde taşımaktadır. Kâr oranının düşmesine eşlik eden tetikleyici bir unsur ile kriz süreci başlamaktadır.

Kapital'in üçüncü cildinde ortaya konan "Dönüşüm Sorunu'nun" çözümü KODEY'in gerçeklikle uyumu hakkındaki tartışmaları da çeşitlendirmektedir. Dönüşüm süreci içinde girdi ve çıktı değerlerinin eş anlolu olarak belirlenerek incelenmesi KODEY'in ön gördüğü kâr oranındaki düşüşün tam tersi sonuçlar ortaya çıkartmaktadır. Buna karşın değerlendirilmenin ardışık olarak incelenmesi kâr oranının verimlilik artışı ile düştüğünü göstermektedir.

KODEY hakkındaki tartışmalar oldukça geniş bir literatür oluşturmakla beraber teoremin gerçeklikle uyumunu saptayan ampirik ölçümler yetersizdir. Bu çalışma ampirik ölçümleri mümkün kılan varsayımları inceleyerek ekonomik krizlere ilişkin yapılacak çalışmaları destekleyen literatüre katkı yapmayı hedeflemektedir.

**Bu çalışma Yıldız Teknik Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Birimi tarafından SYL-2021-4299 nolu proje kapsamında desteklenmiştir. (This work has been supported by Yildiz Technical University Scientific Research Projects Coordination Unit under project number SYL-2021-4299)*

-Bu çalışma Doç.Dr. Senem Çakmak Şahin'in danışmanlığında yürütülen "Kâr Oranının Düşme Eğilimi Yasası: Türkiye Örneği" başlıklı yüksek lisans tezinden türetilmiştir - This study is derived from the master's thesis titled "Law of the Tendency of the Rate of Profit to Fall: The Case of Turkey" conducted under the supervision of Associate Professor Senem Çakmak Şahin.

5. Panel (14:15-16:00): İMPARATORLUK'TAN CUMHURİYET'E TEKNOLOJİ VE ALTYAPI

Moderatör: Dr. Özlem İnanç, Işık Üniversitesi

Teknoloji, Siyaset ve Toplum: Erken Cumhuriyet Döneminde Elektrik Enerjisi Üretim, Dağıtım ve Tüketimine Dair Siyasi Tartışmalar ve Toplumsal Talepler

Dr. Nurçin İleri, Forum Transregionale Studien & Humboldt University

Son iki yıldır yoğun bir biçimde gündelik hayatımızı dönüştüren Covid-19 salgını ve beraberinde getirdiği sorular ve sorunlar sadece tükettiğimiz kömür, su, elektrik gibi enerji kaynakları ve bu kaynaklar aracılığıyla ulaştığımız altyapı hizmetlerinin teknik kapasitelerini yeniden düşünmemizi sağlamakla kalmadı, bu kaynaklara ve hizmetlere erişimdeki eşitsizlikleri de artırarak daha da görünür kıldı. Özellikle uzaktan erişim ile gerçekleştirilmek zorunda kalan eğitim süreci, Türkiye'nin farklı coğrafyalarındaki dijital uçurumun da derinliğini bize gösterdi.

Bu sunum, bugün gündelik hayatımızda ulaşım, iletişim, sağlık ve ev içi teknolojileri gibi birçok alanda bağımlı hale geldiğimiz elektrik enerjisinin, henüz yeni bir enerji kaynağı olarak tartışılmaya başlandığı erken Cumhuriyet dönemindeki siyasi, toplumsal ve kültürel izdüşümlerine odaklanarak, siyasi iktidar, çokuluslu şirketler ve toplum arasındaki uzlaşma ve gerilimleri ele almayı amaçlıyor. Küresel kapitalizm, ulus-devlet inşası ve vatandaşlık tartışmaları ekseninde elektrik teknolojisinin gündelik hayattaki tezahürlerinden örnekler sunarak, elektrik enerjisi üretim, dağıtım ve tüketim pratiklerinde ne tür siyasi ve ekonomik kararların ve toplumsal taleplerin belirleyici olduğunu sorguluyor. Bu çalışma Türkiye Osmanlı ve Cumhuriyet Arşivleri, günümüzde Belçika'da bulunan ve geç Osmanlı ve erken Cumhuriyet döneminde İstanbul'da elektrikli aydınlatma ve ulaşım altyapı hizmetlerinde aktif olan SOFİNA şirket arşivi ve dönemin gazete ve anılarında yer alan kayıtlara dayanmaktadır.

Teknoloji Transferinin Ekonomi-Politiği: Türkiye Haberleşme Şebekesi Örneği

Dr. Sırrı Emrah Üçer, Yıldız Teknik Üniversitesi

20. yüzyılın son çeyreğinde içine girdiğimiz küreselleşme döneminde dünyaya açılmak tartışmaya kapalı bir biçimde toplumsal iyi olarak kurgulandı. Dünyaya açılmanın elzem bileşenlerinden biri de hâkim iktisadi söylemce doğrudan yabancı yatırımlar (DYY) şeklinde kodlandı. DYY'nin çevre ekonomilerde sermaye teşekkülünün doğal sınırlarını aşma ve yeni yatırımlara eşlik edecek şekilde yeni teknolojileri kazandırma etkisi iktisatçılar ve politikacılar tarafından vurgulanageldi. Peki teknoloji transferinin gerçek koşulları neler? Soruyu başka bir şekilde sorarsak, DYY yoluyla somut teknik ilerleme elde etmek ne derecede mümkün? Süreçte kurumsal çerçevenin etkisi ne? Eski teknolojinin direnişini nasıl oluyor?

Küreselleşme dönemi krizlerin, ekolojik yıkımın ve salgının gölgesinde yaklaşık yarım yüzyılı ardında bırakırken başlangıçtaki vaatlerinin çoğunu yerine getirememişe benziyor. Yaşanan hayal kırıklığı eleştirel yaklaşımların ana akım sosyal bilimlerin burçlarında yeni gedikler açmasını hızlandırıyor. Bu konjonktürde DYY ve teknoloji transferi gibi sihirli formüllerin de tarihselleştirilmesi ve eleştirel perspektiften incelenmesi kritik bir önem taşıyor.

Peki teknoloji transferi meselesini haberleşme şebekeleri örneğinde ele almanın rasyonallitesi ne? Bu örnek, tebliğ yazarı için gayet uygun görünüyor. Zira küreselleşme döneminde Kuzey'den Güney'e imalat sektörü göçünden kısıtlı pay alabilmiş bir çevre ekonomide doğrudan yabancı yatırımların etkisini gözlemleyebileceğimiz asıl alan altyapı şebekeleridir. Küreselleşme döneminde DYY ve teknoloji transferi çıkırına öncülük etmiş olan haberleşme şebekesinin incelenmesi hem Türkiye hem de benzer çevre ekonomiler için öğretici sonuçlar veriyor. Bu tebliğde Türkiye'de modern haberleşme şebekesinin üç asra yayılan, telgraf, telefon ve internet duraklarından geçen hikayesine bakarak teknoloji transferinin gerçek dünyasını incelemeyi amaçlıyorum. Eski teknolojilerin direnişini, yabancı sermayeyle kurumsal çerçevenin etkileşimini ve yatırımların finansmanında kullanılan başlıca enstrümanlar araştırmamda tarih içinde seyrini izlediğim başlıca temalar.

Son Dönem Osmanlı İmparatorluğu'nda Kamu Sağlığının Korunmasına Yönelik Kullanılan Teknolojiler

Dr. Ufuk Adak, Altınbaş Üniversitesi

Ondokuzuncu yüzyılın ikinci yarısında Osmanlı İmparatorluğu'nda salgın hastalıklarla mücadele ve kamu sağlığının korunmasına yönelik çalışmalar, bakteriyolojinin ve sağlık alanındaki teknolojilerin gelişmesi ve uluslararası sağlık konferanslarında alınan kararların etkisi neticesinde hız kazanmıştır. Uluslararası Sağlık Konferansı'nın 1866 yılında İstanbul'da toplanması, Osmanlı yönetiminin kamu sağlığına verdiği önemi göstermektedir. Kamu sağlığının korunması çalışmaları, içme suyu hizmetinin sağlanmasından tahaffuzhanelerde kullanılan sıhhi cihazlara kadar farklı alanları kapsamaktadır. Bu bildiri, son dönem Osmanlı İmparatorluğu'nda kamu sağlığına teknolojik bir bakış sunmayı amaçlamaktadır.

Son dönem Osmanlı İmparatorluğu'nda kamu sağlığının (*sıhhat-i umumiye*) korunması çalışmaları, dönemin teknolojik ve bilimsel gelişmelerine (*terakkiyat-ı fenniye*) eklemlendiği bir süreçtir. Osmanlı arşiv koleksiyonlarına ve ondokuzuncu yüzyıl Avrupası'nda sağlık alanında teknolojileri üreten firmalara ait dokümanlara ve broşürlere dayananan bu çalışma, Osmanlı İmparatorluğu'nda kamu sağlığının korunması için kullanılan ve büyük ölçüde Batı Avrupa'da icat edilen ve üretilen sağlık alanındaki teknolojik cihazların ve ekipmanlarının, Osmanlı İmparatorluğu'ndaki kullanım alanlarına ve bu teknolojilerin ithal edilme süreçlerine, imparatorluk içerisinde üretilme çabalarına ve bu cihazların yaygınlaştırılmasının imparatorluk merkezi ve vilayetlerdeki siyasi, ekonomik ve sosyal etkilerine odaklanmaktadır.

Son Dönem Osmanlı İmparatorluğu'nda Gözetleme ve Kimliğin Kayıt Altına Alınmasında Fotoğraf Kullanımı

Dr. İlkey Yılmaz, Freie Universitaet Berlin

Ondokuzuncu yüzyılın ikinci yarısında Osmanlı İmparatorluğu'nda nüfus defterlerinin, polis defterlerinin, kimlik kartlarının, yol izinlerinin ve pasaportların bireysel kimliğin kayıt altına alınması ve bu amaçla yeni idari teknolojilerin kullanılması bir dönüm noktası teşkil etmektedir. Gözetleme (surveillance) ve kayıt altına alma alanında Avrupa'da ve Rusya'da gelişen teknolojilerin Osmanlı bürokratları tarafından takip edilmesi ve Osmanlı idari usullerinin parçası haline getirilmesi Cumhuriyet dönemini etkileyecek ölçüde bir idari alt yapı oluşturmuştur. Özellikle fotoğraf kullanımının idari ve polisiye alanlarda gelişmesi bu sürecin bir parçasıdır. Kayıt altına alma süreçlerinin ve bu bağlamda fotoğraf kullanımının imparatorluklar arasında teknolojik bilgi dolaşımı ve bu dolaşımda Osmanlı İmparatorluğu'nun yeri bu bildirinin ana eksenini oluşturmaktadır.

Son dönem Osmanlı İmparatorluğu'nda yeni polisiye tekniklere yönelik uluslararası gelişmeler yakından takip edildiği gibi bu teknolojiler kamu politikalarının parçası haline gelmiştir. Bu bildiri Osmanlı Devlet arşivleri, İstanbul Üniversitesi Abdülhamid Albümleri Koleksiyonu ve Atatürk Kütüphanesi koleksiyonlarındaki Zabtiye Mecmuası sayılarına dayanan araştırmam temelinde meydana gelmiştir. Bu çalışmada fotoğraf teknolojilerinin kullanımı, söz konusu fotoğrafların tasnif edilme biçimi ve bu fotoğrafların imparatorluk içinde ve devletler arası polis işbirliği noktasında uluslararası alanda dolaşıma girmesi incelenmiştir.

**6. Panel (14:15-16:15): YENİ TEKNOLOJİLER, İŞGÜCÜ VE EMEK
SÜREÇLERİNDE EŞİTSİZLİK**

Moderatör: Doç. Dr. F. Serkan Öngel, Gaziantep Üniversitesi

**İş Dünyasında Teknoloji ile Birlikte Gelişen Yeni Beceriler ve İşgücünde Dijital
Eşitsizlikler**

Sena Dönmez, Işık Üniversitesi
Doç. Dr. Aslı Tuncay Çelikel, Işık Üniversitesi

Endüstri 4.0 ile beraber oluşan teknolojik gelişmelerin bir sonucu olarak iş dünyasında yaşanan değişim, yapay zeka ve robotların iş dünyasında kullanımı ile birlikte çalışma hayatında değişiklikler yaşanmaktadır. Son iki senede yaşanan pandemi faktörü de dijitalleşmeye son derece hız kazandırmış ve işgücü piyasası bu dijitalleşme sürecinden oldukça etkilenmiştir. Tüm bu gelişmeler, farklı mesleklerin oluşmasına imkan tanırken, diğer yandan ise bazı meslekleri tamamen ortadan kaldırmaktadır ya da yeni beceriler gerektirdiği ve başka nedenlerden dolayı işsizliğe de sebep olduğu dile getirilmektedir. Bu araştırma, yeni becerilerle birlikte işgücünün nasıl etkilendiği, hangi durumlarda iş kayıplarının ve işsizliğin meydana geldiğini vurgulamayı amaçlamaktadır. Öncelikle; teknolojide meydana gelen yenilikler ile ilgili literatür taraması yapılarak yeni meslekler, beceriler ve istihdam konuları ile ilgili değerlendirme yapılması planlanmaktadır. Daha sonra ise dijitalleşme dolayısıyla ortaya çıkan eşitsizlikler, eğitim, işsizlik, meslek kayıpları, psikolojik boyut ve toplumsal cinsiyet boyutunun ele alınması düşünülmektedir. Sonuç olarak, Endüstri 4.0'ın yeni iş olanakları sağlamanın yanında, çeşitli iş kayıplarını da meydana getireceği ve eğitimsel anlamda kadınlara ve erkeklere eşit katkının sağlanmaması ve coğrafi, etnik gibi durumlardan dolayı gelecekte bir eşitsizlik durumunun ortaya çıkacağından bahsedilmek istenmektedir. Bu anlamda, nitel araştırma yönteminden yararlanılarak, çeşitli sektörlerde çalışanlarla yüz yüze görüşmeler yapılması ve ucu açık sorular sorulması planlanmaktadır.

Türkiye İşgücü Piyasasında İş ve Ücret Kutuplaşması

Arş. Gör. Evren Gülser, İstanbul Esenyurt Üniversitesi

İş kutuplaşması, üretim süreçlerinde otomasyonun artması ile Emek İktisadı alanının önemli çalışma konularından biri haline gelmiştir. Otomasyonun emek ile tamamlayıcı ilişkisinin yanında ikame ilişkisinin de bulunduğu, ikame ilişkisinin iş gücünün farklı katmanlarını farklı şekilde etkilediği argümanı ile birlikte orta kademe işlerin otomasyon ile ikame edilmeye daha açık olduğu savı, bu konuda oluşan literatürün merkezinde bulunmaktadır.

Ana akım teoriye göre otomasyonun emeği ikame edici etkisini en iyi açıklayan iki parametre işin rutinliği ve ödenen ücrettir. Beceriye Dayalı Teknik Değişiklik Hipotezine (SBTCH) göre alınan eğitimin kalitesi ile kişilerin teknolojiyi tamamlayıcı olarak kullanabilme yeteneği arasında pozitif ilişki bulunmaktadır. Bu kişiler yüksek ücretlerle karar vermeye dayalı işlerde çalışmaları nedeniyle otomasyonun olumsuz etkisine daha az maruz kalmaktadırlar. Eğitim seviyesi düşük ve daha kol gücüne dayalı işlerde çalışanların ise aldıkları ücret düşük olduğu için teknoloji ile rekabet edebiliyor oldukları varsayılabilmektedir. Buna karşın, orta kademe işlerde çalışan işçiler hem daha yüksek ücret talep etmekte hem de otomasyonun tamamlayıcı etkisinden daha az faydalanabilmektedirler. Böylelikle, alternatif maliyetin daha yüksek olduğu orta kademe işlerin teknoloji ile ikamesi verimlilik açısından daha avantajlı olmaktadır.

Toplam üretimin artmasına rağmen sanayinin istihdamdaki payı belirgin ölçüde azalmakta, istihdam büyük ölçüde hizmet sektörü tarafından sağlanmaktadır. Her iki sektördeki işlerin yapısı göz önüne alındığında istihdamın yapısındaki bu değişim ana akım teoriyi destekleyen en önemli etkenlerden biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu konu ile ilgili en belirgin karşıt argüman ise istihdamın düşmesine rağmen verimliliğin önemli ölçüde artmadığı tezine dayanmaktadır. İstihdamın yapısındaki değişimin Kapitalizmin doğasına ilişkin etkenlerle açıklanabileceği öne sürülmektedir.

Türkiye emek piyasasına ilişkin iş gücü ve ücret kutuplaşmasını araştıran çalışma sayısının çok az oluşu, Türkiye Ekonomisi üzerine çalışan Emek İktisadı literatürüne yapılabilecek önemli bir katkıya işaret etmektedir.

Uzaktan Çalışma: Bir İktidar Pratiği

Dr. Bilge Filiz

Farklı evde çalışma modellerinden biri olan bilgi teknolojisini kullanarak uzaktan çalışma, 2020 yılından itibaren COVID-19 pandemisinin yayılmasını önlemek amacıyla dünyanın birçok yerinde birçok bireyin iş yaşamına benzer şekilde dahil olmuştur. Bu durum uzaktan çalışanlar için uzun çalışma saatleri, örgütlenememe gibi ciddi hak kayıplarına neden olmakla beraber; soyutlanmışlık hissi, sosyalleşememe gibi çalışanların psikolojik sağlığını etkileyebilecek durumlara da sebep olmaktadır. Bunun yanında, işverenin dünyanın birçok yerinden çalışanlara erişimi artarken çalışanlar sınırları belli olmayan bir rekabetin içine itilmektedir. Diğer taraftan, bu durum işverenin maliyetlerini azaltarak tasarruf etmesini sağlarken uzaktan çalışan kişilerin masraflarını artırmaktadır.

Bu makale, uzaktan çalışmanın 2020’li yıllarda uygulanma şeklini Byung-Chul Han tarafından öne sürülen psikopolitika kapsamında incelenen yeni iktidar teknikleri çerçevesinde analiz etmektedir. Byung-Chul Han’a (2019) göre, neoliberal psikopolitika giderek daha incelikli sömürü biçimleri icat etmekte ve neoliberal rejim, tükenme çağını başlatarak bireyin ruhunu, duygularını (heyecanını) sömürmektedir. Çeşitli iktidar teknikleri ile bireye kendisini her zaman daha fazla gerçekleştirme, geliştirme, “iyileştirme” talimatı verilmektedir. Bunun sonucunda birey, sürekli olarak daha fazla performans gösterme durumunda olduğunu düşünmekte; ve kendisini gönüllü ve heyecanlı bir şekilde sömürmektedir. Uzaktan çalışmanın yarattığı mevcut durumun bireylerin gözünden nasıl değerlendirildiği, söz konusu çerçevede bir iktidar pratiğini yansıtıp yansıtmadığı iş piyasasının yönetimi ve dolayısıyla küresel toplumun geleceği açısından dikkat çekicidir.

Bu çalışmada, Türkiye’de özel sektör, kamu sektörü ve insan haklarının geliştirilmesi ve teşvik edilmesi amacıyla faaliyet gösteren uluslararası ve ulusal kurumlarda uzaktan çalışan 15 kişi ile yürütülen yarı yapılandırılmış derinlemesine mülakat aracılığıyla uzaktan çalışmanın soyutlanmışlık, yalnızlık, sosyalleşememe, örgütlenememe ve sömürülmüşlük durumu üzerindeki etkisi araştırılmaktadır.

Dijital Çalışma Platformlarının Toplumsal Cinsiyet Eşitliğine Etkisi

Dr. Berrin Oktay Yılmaz, İstanbul Üniversitesi
Arş. Gör. Dr. Adviye Damla Ünlü, İstanbul Üniversitesi

Dijitalleşme sürecinde ortaya çıkan çalışma modellerinden dijital çalışma platformlarının giderek yaygınlaştığı ve bir dijital çalışma ekosisteminin geliştiği görülmektedir. Dijital çalışma platformları internet temelli çevrimiçi platformlar ve konum temelli platformlar olmak üzere iki büyük kategoriye ayrılmakta ve bu ayrım iki türlü çalışma ilişkisi yaratmaktadır: Çalışma platformu çalışanlara doğrudan iş verebildiği gibi işin verilmesine de aracılık etmektedir. Doğrudan iş vermede çalışanlar, işverenleri ile istihdam ilişkisine sahip “sabit bir ücret karşılığında çalışan” kişilerdir, diğerinde ise serbest çalışan ya da bağımsız yüklenicilerdir. Dijital çalışma platformlarının, kırılğan gruplar olarak nitelendirilen kadınlar, engelliler, gençler ve göçmenler de dahil olmak üzere tüm çalışanlara gelir getirici fırsatlar sağlama potansiyeli olduğu ve gelecek vadeden iş olanakları taşıdığı ileri sürülmektedir. Böyle bir potansiyele sahip dijital çalışma platformlarının toplumsal cinsiyete dayalı analizi dikkate alındığında, kadınların bu tür platformlara erişme ve bu platformlarda çalışma durumlarını, mesleki ayrışma ve dijital cinsiyet açığını azaltmadaki etkisini de tartışmak kaçınılmazdır. Dijital çalışma platformlarının kapsadığı işlerde kadınların ve erkeklerin istihdam edildikleri işler sayısal ve niteliksel olarak farklılaşmaktadır. Genel olarak araştırmalar bu tür çalışma platformlarında cinsiyete dayalı mesleki ayrışmanın yaygın olduğunu, özellikle yapay zeka gibi yüksek bilgi ve beceriye ihtiyaç duyulan alanlarda çalışanların çoğunun erkek olduğunu göstermektedir. Örneğin yapay zeka alanında erkekler yapay zeka tasarımına, programlamasına ve yönetimine hakim iken, yapay zekadaki 'görünmez' işler ise genellikle kadınlar tarafından yapılmaktadır. Çalışma platformları aracılığıyla çalışan veri etiketleyicilerin daha çok kadın olması, yapay zeka alanındaki bu görünmez işçilere örnek olarak verilebilir. Diğer taraftan platform çalışmanın kadınların iş gücüne katılım oranını artıracığı, çalışma saatlerini, işlerini ve ev sorumluluklarını uyumlaştırma konusunda onlara kolaylık sağlayacağı yönünde beklentiler bulunmaktadır. Bu çalışmanın amacı, dijital çalışma platformlarının toplumsal cinsiyet eşitliği üzerindeki etkisini tartışmak ve cinsiyet eşitliği yönünde yeni fırsatlar yaratma potansiyelini Avrupa Birliği örneği üzerinden doküman analizi yöntemiyle değerlendirmektir.

**7. Panel (11:00-12:45): DIGITAL TRANSFORMATION IN POLITICS, ECONOMICS
AND SOCIETY**

Moderatör: Prof. Dr. Rabia Karakaya Polat, Işık Üniversitesi

Digital Surveillance during COVID-19 Pandemic: The Case of Israel

Arş. Gör. Hasan Basri Barıt, Işık Üniversitesi

The Coronavirus pandemic erupted in 2020 spread worldwide, and different countries adopted different measures to contain the pandemic. Digital surveillance was one of the most used measures to slow down the spread of pandemics and trace the cases. After detecting cases in its territory, Israel activated one of its security services to track its citizens' mobile phones to detect the possible cases. The study aims to understand why the Israeli surveillance act during Covid-19 pandemics and why a democratic country brought its intelligence agency into action.

The study will consist of three main sections. Firstly, the situation of the Israeli democracy will be provided with references to the democracy indexes like Freedom House and Varieties of Democracy. In the second section, the chronological order of the Covid-19 pandemic in Israel and the measures adopted by the Israeli government will be listed. In the third section, the reasons for the use of intelligence agencies will be analyzed, and three major causes will be investigated: the specific historical circumstances faced by Israel from its foundation onwards, the high trust in the military and the intelligence services, and the demographic peculiarities of the Israeli society. This study will conclude that historical and societal factors can influence how a state handles a crisis.

Emerging Digital Transformation Tools in Adapting Post-COVID-19

Dr. Tutku Tuncalı Yaman, Marmara Üniversitesi

Companies are pushed to enter the digital transformation process in order to adapt to market conditions after the break of the Covid-19 pandemic and to meet differentiated customer expectations. Even excluding the seen effects of the pandemic in the global markets, the significance of digital transformation in the productivity and profitability of organizations was known with many examples from the industry based-case studies and the existing literature. However, this disruptive transformation, which forced companies to continue their operations in post-Covid conditions, succeeded in creating many opportunities.

In this study, the "ICT Access and Usage by Businesses" data provides a selection of 51 indicators, is published annually by the OECD on the basis of OECD countries will be analyzed by comparing the pre-and post-Covid-19 period on the basis of countries. Thus, it is aimed to be revealed which tools of digital transformation are used while adapting to changing conditions in countries with different levels of development, in different sectors, and in businesses of different sizes. The success of the implemented solutions will be evaluated over the change in productivity levels in the relevant sectors.

The results to be obtained are important both for researchers working in the field and for operators in terms of revealing the indispensable digitalization areas for organizations in the digitalizing world. Although the aforementioned point of view has been examined in the literature on individual companies or certain sectors, the fact that it has not been examined on a global scale can be considered as the prominent site of the research.

Selected Bibliography

- Chanias, S., Myers, M. D., & Hess, T. (2019). Digital transformation strategy making in pre-digital organizations: The case of a financial services provider. *The Journal of Strategic Information Systems*, 28(1), 17-33.
- Gharbi, I., Daoud, Y., & Kammoun, A. (2022). The Digitalization in the COVID-19 Era: A Review, Synthesis, and Challenges–Mitigating the Impact of COVID-19 via Digitalization. *Handbook of Research on Interdisciplinary Perspectives on the Threats and Impacts of Pandemics*, 284-304.
- Gils, B. Van, & Weigand, H. (2020). Towards Sustainable Digital Transformation. *Proceedings - 2020 IEEE 22nd Conference on Business Informatics, CBI 2020, 1*, 104–113. <https://doi.org/10.1109/CBI49978.2020.00019>
- Marx, S., Flynn, S., & Kylänen, M. (2021). Digital transformation in tourism: Modes for continuing professional development in a virtual community of practice. *Project Leadership and Society*, 2, 100034.
- Matt, C., Hess, T., & Benlian, A. (2015). Digital transformation strategies. *Business & information systems engineering*, 57(5), 339-343.

- Nadkarni, S., & Prügl, R. (2021). Digital transformation: a review, synthesis and opportunities for future research. *Management Review Quarterly*, 71(2), 233-341.
- Nichifor, E., & Brătucu, G. (2021). How The Digital Maturity Level Is Shaping The Connected Consumer Future?. *Journal of Smart Economic Growth*, 6(2), 19-39.
- OECD. (2022). ICT Access and Usage by Businesses. Retrieved from: https://stats.oecd.org/Index.aspx?DataSetCode=ICT_BUS%20
- Shagyrbay, A., & Ashirbekova, L. (2021). Impact of the pandemic on digital management: a bibliometric analysis. *Central Asian Journal of Social Sciences and Humanities*, 7(4), 26-36.

Sharing Economy Practices as a Part of Social Innovations in Turkey

Eser Özbay, Işık Üniversitesi

Advances in information and communication technology (ICT), increasing consumer awareness, expansion and adoption of digital platforms and other large-scale mediation technologies have led to the transformation of sharing from a simple social concept into a large economy with various applications. The sharing economy is defined as an umbrella concept that encompasses various ICT developments and technologies, as well as the collaborative consumption (CC) that supports the sharing of consumption of goods and services through online platforms. Besides its potential to create new business ventures and income forms, it expedites the establishment of new social ties and encourages the building of communities. Likewise, in the sharing economy model, since social values can be fully incorporated into the process of sharing economy cycles, it provides opportunities for social enterprises, which are an important intermediary to get out of the social and economic crisis, to overcome their market problems.

With these aspects, sharing economy practices, which continued their accelerated development between 2000 and 2005 in societies, manifest themselves especially as social enterprises in Turkey and their number is increasing gradually. In this study, social innovation initiatives driven by new-age technologies that adopt collaborative consumption of the sharing economy, which includes activities such as rental, barter or trade, will be investigated.

The main purpose of the study is to examine the social enterprises that embrace the collaborative consumption approach of the sharing economy. In addition, it is aimed to contribute conceptually to the social entrepreneurship and sharing economy literature, which is under-studied in Turkey. A qualitative research method that includes literature review, observations and in-depth interviews with social ventures in Turkey, will be used.

To Be New or Not To Be New: New Social Movements in the Internet Arena

Arş. Gör. Rukiye Kaya, Işık Üniversitesi

In the post-war era, mainly since the 1960s, massive transformations have been observed in social movements due to changes within the economic, political, and social dimensions. These shifts have influenced both social movements and the way of thinking about them. Some are claiming contemporary movements are successors of previous social movements. However, the inability of the existing theories to elucidate recent movements demonstrates that contemporary social movements are 'new.' This study will summarize these economic, political, and social transformations that took place in Western liberal democratic societies, particularly after World War II. In this framework, developments in communication technologies are significant. These communication developments have created computer-mediated communication (CMC), which has affected new social movements in different manners, such as the identity formation of participants and solidarity networks between participants. Here, the power of the internet and networks significantly impacts various social movements in different parts of the world. This study will mainly argue how the internet has changed social movements. The paper aims to demonstrate how the internet has become a complementary factor to lasting economic, political, and social transformations and the main features of new social movements under these significant shifts and the internet era.

8. Panel (11:00-13:00): TOPLUMSAL HAREKETLERİN SINIRLARI, HEGEMONYA VE MEŞRUIYET KRİZİ

Moderatör: Doç. Dr. Seda Demiralp, Işık Üniversitesi

Dönüşen Bir Hegemonya Biçimi - Dijital Hegemonya: Cambridge Analytica Olayı

Firdevs Acar, Gebze Teknik Üniversitesi

Doç. Dr. Bulut Gürpınar, Gebze Teknik Üniversitesi

Aydınlanma çağının temel retoriği aklın özgürleşmesi ve insanın nesne konumundan özne konumuna geçmesidir. Etken konuma geçen insan, mitler ve metafizik karşısında artık daha güçlüdür. Bu da meşruiyet kavramının değişimini beraberinde getirmiştir. Din-toprak-para ve güç kaynaklarına bir yenisi daha eklenir; akıl. Akıl çağını üreten güç 'iletişim' olmuştur. Bilmek gücünü eline alan insan iktidarın hükmetme gücünü tehdit etmiş, bu durum iktidarın hegemonyasını farklılaştırmaya itmiştir. Laclau ve Mouffe (1992:63), kavramı açıklamaya "*Hegemonya kavramı, yeni bir ilişki tipini özgül kimliği içinde tanımlamak için değil, tarihsel zorunluluk zincirinde meydana gelmiş bir boşluğu doldurmak için ortaya çıkmıştır*" diye başlamıştır. Gramsci'ye göre ise (1997), hegemonya güce ve rızaya dayalı olmak üzere değişmektedir. Toplumlar ve yığınlar uygulanacak yöntem o topluluğun karakterine, yönelimine göre değişmektedir.

XXI. yüzyıl teknolojinin ve iletişim araçlarının çağı olmuş, iletişim araçlarının artmasıyla artık bu araçlar insanlara gerçeği vermekten çok "gerçeği inşa etme"ye başlamıştır. Çalışmada; dönüşen hegemonya kavramı, gözetim, sosyal medya, internet ve dijitalleşme üzerinde durulacaktır. Bireyin veriler yoluyla yeniden metalaşması ve bu süreçte birey üzerinde dijital yollarla hegemonya kurulmasının mümkün olduğu, gözetim ve iktidarın hayatımızın her alanına dijital yollarla biz fark etmeden girebileceğinin kanıtları tartışılacaktır. Veri, veri güvenliği, gerçek ve gerçek ötesine iktidarın bakışı ve iktidar-gözetim-sosyal medya-toplum ilişkisi ele alınacaktır. Verilerimizle bizi bizden daha iyi tanıyan bir sistemin içinde, bize sunulanlar arasında gerçekten yapılan seçimlerin kimin kararı olduğu net bir tartışma konusu olmasa da Cambridge Analytica olayı özelinde dijital hegemonya kavramı üzerinde durulacaktır.

Kaynakça:

Laclau, E. ve Mouffe C. (1992). *Hegemonya ve Sosyalist Strateji*, Birikim Yayınları, İstanbul.
Gramsci, A. (1997), *Hapishane Defterleri*, Belge, İstanbul

Neoliberal Kapitalizmin Meşruiyet Krizi ve Tekno-Feodalizm Tartışmaları

Arş. Gör. Hatice Kırantepe, İstanbul Üniversitesi

Finansallaşma ve dijitalleşme süreci ile birlikte daha fazla görünür hale gelen ve muazzam servetlere sahip olan sosyal platform şirketlerinin varlığı, dolaşım halinde olan enformasyon üzerindeki hakimiyetleri, fikri mülkiyet hakları ile elde ettikleri rant, böylece artan ekonomik ve siyasi güçleri üzerinden yeni bir ekonominin oligarkları olup olmadıkları yönündeki araştırmaları teşvik etmiştir. 2008 Finansal Krizi ve COVID-19 Krizi'ni takip eden süreçte, neoliberal kapitalizmin post-demokratik biçiminin de artık kapitalist olarak adlandırılmayacağını savunan kimi tezler öne sürülmüştür. McKenzie Wark'ın *Capital is Dead* kitabında ortaya attığı “kapitalizmden daha kötü bir sistem içerisinde miyiz?” sorusuna, Jodi Dean, Alexander Waters gibi akademisyenler mevcut sistemin artık bir tekno-feodalizme/neofeodalizme evrilmekte olduğu iddiasıyla yanıt vermiştir.

Dean'ın tezi, Facebook, Amazon ve benzeri sosyal platformların sahiplerinin “yeni lordlar” ve kullanıcıların da “yeni serfler” olduğu bir tür neo-feodal eğilimin bulunduğu ancak kapitalizmin her zaman için farklı üretim ve birikim biçimleriyle bir arada yaşayabildiği ve onlardan kendi lehine olacak biçimde yararlanabildiğidir. Waters ise, neoliberal kapitalizmin nihai bir krize girmiş olduğunu ve kapitalist dünya ekonomisinin merkez ülkelerinde henüz erken aşamasında olan tekno-feodalizmin onun yerini almakta olduğunu savunmaktadır. Sistemin neoliberal kapitalizmden gelişiminin finansallaşma, maddi olmayan sermaye ile maddi olmayan meta üretiminin yükselişe geçmesi, ulusötesi oligarşinin servetinin ve gücünün konsolide olması ve daha önceden yeniden bölüşüme olanak sağlayan demokratik kurumların ve normların aşındırılması ile gerçekleştiğini öne sürmektedir.

Bu çalışma, neoliberal kapitalizmin meşruiyet krizini ve tekno-feodalizme evrilmekte olduğu yolundaki iddiaları, onun tarihsel süreç içerisinde geçirdiği dönüşüme, krizlerine ve bu krizlere verdiği yanıtlara bakarak kapitalizmin genel tarihsel eğilimi ve Wolfgang Streeck'in meşruiyet krizi yaklaşımı bağlamında değerlendirmektedir. Bu değerlendirme, tekno-feodalizmin özellikleri olarak tanımlanan niteliklerin esasen kapitalist üretim tarzının genel tarihsel eğilimi içerisinde ve bu eğilimin sonuçları olarak kavranabileceğini savunmaktadır.

Büyük Veri Çağında Toplumsal Hareketlerin Sınırlılıkları ve Dijital Gözetimin Artan Etkisi

Özgür Yılmaz, İstanbul Üniversitesi

Dijitalleşmenin günümüzde yoğun olarak tartışıldığı alanların başında gözetim gelmektedir. Dijital gözetim olarak adlandırılabilir olgu genellikle mahremiyet, teşhir ve kişisel bilgilere erişim bağlamında ve sinoptikon, banoptikon, omniptikon gibi kavramlar etrafında ele alınmaktadır. Dijital gözetimin ekonomi politiği ve toplumsal hareketler ile olan ilişkisi genellikle ihmal edilmektedir. Büyük veri kavramı çerçevesinde incelendiğinde dijital gözetime tabi tutulan bireylerin kategorilendirildiği görülmektedir. Özellikle pandemi ile devletlerin gözetim teknolojilerine verdiği ağırlıkla birlikte toplumsal hareketlerin örgütlenme imkanları giderek güçleşmektedir. Çin’de gerçekleştirilen kredi sistemi gözetim teknolojilerinin vardığı en aşırı örneklerden biridir. Metaverse evrenine yapılan yatırımlar, toplumsal hareketler hakkında bahsedilen güçlüklerle distopik bir kurgu eklemektedir.

Çalışmada dijital gözetimin toplumsal hareketler üzerindeki etkisinin yapısal sonuçları olduğu düşünülmektedir. Bu bağlamda çalışmada üç hipotez ileri sürülmektedir. Bunlardan ilki dijital gözetimin toplumsal hareketlerin mekanını değiştirdiği yönündedir: Toplumsal hareketler dijital uzama taşınmaktadır. Bu ilkiyle bağlantılı bir diğer hipotez ise dijital mecrada gerçekleşen toplumsal hareketlerin sönmülenererek kişiler üzerinde bir yanılısama yarattığı yönündedir. Hacktivism ve slacktivism gibi yeni eylem repertuarının bu savı güçlendirdiği düşünülmektedir. Üçüncü bir hipotez ise, toplumsal hareketlerin dönüşümüne bağlı olarak yükselişe geçen (dijital) popülizm olgusu ve (dijital) popülizmin siyasetin biçimine ilişkin getirdiği değişimlerdir. (Dijital) Popülizm literatürde genel olarak bir siyasal strateji olarak ele alınsa da bugün gelinen noktada bir ideolojiye dönüşüp dönüşmediği sorgulanması gereken bir noktadır. Bu bağlamda çalışmada örneklem olarak Türkiye’deki sol ve sosyalist siyasal öznelerin dijital medyayı kullanım pratikleri seçilmiştir. Çalışma, kavramsal çerçeveye ilişkin alanyazının taranmasının ardından nitel bir araştırma yöntemi olan netnografi yöntemi kullanılarak derinlemesine incelenecektir.

Dijital Feminist Aktivizm: Türkiye'de Sivil Toplumdan Örnekler

Dr. Bke Boşnak, Bilgi Üniversitesi

Teknolojik gelişmeler, siyasal süreçler ve toplumsal hareketleri değiştirmiş ve feminist politika yapma biçimlerini dönüştürmüştür. Farklı şekillerde tanımlanıp adlandırılan dijital feminizmin ortak paydası feministlerin dijital teknolojileri ve sosyal medya platformlarını kullanarak toplumsal cinsiyet eşitliğine ve sosyal adalete dayalı aktivizm geliştirmektir. Bu bağlamda 2000'lerden itibaren hem Türkiye hem de dünyada dijital feminist aktivizmin çeşitli boyutlarını görmekteyiz. Dijital feminizm 2000 yılları sonrası ivme kazansa da son yıllarda yaşanan demokratik gerileme, salgın, daralan sivil alan ve toplumsal cinsiyet karşıtı hareketler dijital feminist aktivizmin önemini daha da ön plana çıkarmaktadır. Bu çalışmanın amacı dijital feminist aktivizme dair kavramsal tartişmalarından yola çıkarak, Türkiye'de sivil toplumun geliştirdiği çevrimiçi aktivizm örneklerini incelemek ve feminist politika yapma biçimlerinde ne kadar etkili olduğunu araştırmaktır. Bu araştırma dijital feminist aktivizmin diyalog, ağ oluşturma, farkındalık yaratma ve siyasi katılım için yeni bir alan ama potansiyeline dikkat çekmektedir. Ne var ki sivil toplumun dijital feminist aktivizme katılması önünde "dijital uçurum", kısıtlı kaynaklar, gittikçe artan çevrimiçi kadın düşmanlığı ve cinsiyetçi dezenformasyon ve aktivistlerin damgalanması ve kriminalize edilmesi gibi önemli engeller vardır. Çalışmada, içerik analizi yöntemi kullanılarak, Türkiye'de sivil toplumun değişen stratejileri, yeni direniş biçimleri ve dijital feminist aktivizmin sınırları irdelenmektedir. Dijital feminist aktivizm Türkiye'de sivil toplumun dönüşümünü ve toplumsal cinsiyet eşitliği politika üretimindeki rolünü anlamak için önemli bir vakadır.

9. Panel (11:00-12:45): DİJİTALLEŞEN SANAT, İLETİŞİM, VE BİREY

Moderatör: Dr. Müzeyyen Pandır, Işık Üniversitesi

Yaratıcı Makinelerin İnsan Sanatına Müdahalesi Üzerine Bir İnceleme

Ece Yücel, Işık Üniversitesi

Teknolojik dönüşüm ve dijitalleşmenin etkisinin insan hayatında en fazla hissedildiği çağımızda özellikle Yapay Zekâ bazlı teknolojideki atılımlar sonucunda birçok meslek grubunda otonom ve robotik sistemler insan gücünün ve emeğinin yerini alırken, kendini bu müdahaleden muaf, güvenli bölgede hisseden insan sanatı ve sanatçılar da zamanla tehdit altında kalmaya başlamıştır.

Tarih öncesinden, mağara duvarlarından bugüne insanın en özgün yaratımlarından olan ve insanı diğer canlı ve cansızlardan ayıran öncelikli kavramlardan biri olan yaratma arzusu ve becerisi, sanat üretimi makinenin de yetilerinin arasına girdiğinde insanın bizzat kendini koyduğu üstün ve farklı statüsü ve sanatının geleceği sorgulanmak durumunda kalacaktır.

Günümüzde şiir yazan, resim çizen, küratörlük yapan, heykel üreten, beste yapan, senaryo yazan makinelerin/robotların giderek artan başarılı varlığı ve iddialı söylemleri insan zihnine şu soruyu yerleştirmiştir: “Sanat da mı elden gidiyor?”

Bu metinde Deniz Yılmaz, Ai-Da, Sophia, Jarvis ... gibi sanatçı makineler örneklendirilirken, ürettikleri sanat nesnelere ve sanatları aracılığıyla iletmek istedikleri mesajlar oldukça faal olarak yer aldıkları sosyal medya paylaşımları, demeçleri, katıldıkları sergi ve etkinlikler ve ilk insansı sanatçı robot Ai-Da ile yapmış olduğum röportaj üzerinden değerlendirilecektir.

Bir yandan Sanatçı makinelerin ortak mesajları belirlenirken diğer yandan bu bağlamda insanın kendine özgü olanı korumak ve geliştirmek adına hem kendini, insan ve sanatçı kavramlarını, hem de sanatını yeniden betimlemeye duyacağı ihtiyaç irdelenecektir. Çalışmada bu yeni kimliğin sanatına dair örnekler transhümanist sanat akımları ve Siborg sanatı üzerinden sunulacaktır. Sonuç olarak Yeni Sanatçı'nın makineyle sürekli iletişimde, makineden-teknojojiden öğrenen, destek alan ama salt aldığı desteğe dayanmayan, kapasitesini teknoloji ile azaltmak yerine arttıran, kendini geliştirdiği için değişen dönüşen, yeni bir seviye ve düzlemde “ustalaşan” sanatçı olacağı görülecektir.

Metaverse Evreni ve Bireyselleşme Sorununun Sinema Perspektifinden İncelenmesi

Dr. Selin Kiraz Demir, İstanbul Aydın Üniversitesi

Modern dünyada bireylerin ve bir arada yaşayan toplulukların yaşam pratikleri sürekli bir dönüşüm halindedir. Bu bağlamda dijitalleşmenin, yalnızca teknolojik bir süreci ifade etmediği, aynı zamanda gündelik hayatı ve sosyal yaşamı da etkileyen bir kavram olduğu söylenebilir. Bugün, sanal evren olarak adlandırılan Metaverse evreni, dijital teknolojilerin gelişimiyle birlikte iletişim süreçlerinin geldiği güncel tartışmaların merkezi konumundadır. Bu evren, bireylere bir arada olmanın yeni alternatiflerini sunuyor olsa da, belli sorunları da beraberinde getirebilmektedir. Bu sorunların başında, fiziksel olarak sosyal ortamdan uzaklaşma ve bireyselleşme sorunları gelmektedir. Bunun sonucunda kişi, sanal evrenden çıktığı anda gerçek dünyada kurduğu iletişimde başarısız olabilmektedir. Dolayısıyla sinema, toplumun henüz çok aşına olmadığı Metaverse evrenini her yönüyle anlatabilmek için önemli bir alandır. Yapılan filmler ve oluşturulan sinematik evren, bireyleri yeni yaşam ortamlarına ve farklı iletişim biçimlerine hazırlayabilmektedir. Bu bağlamda çalışmada, örneklem olarak seçilen 2018’de Steven Spielberg tarafından çekilmiş olan Ready Player One filmi üzerinden Metaverse evreni ve bireyselleşme sorunu tartışılacaktır. Filmde, sanal evrenin insan yaşamına dahil olmasıyla birlikte sosyal yaşamdaki değişimler üzerinde durulmuş, bireyler arasında yaşanan “fiziksel” iletişimin göz ardı edilebildiği gözlemlenmiştir. Tüm bunların yarattığı sorunlar sinema aracılığıyla izleyicilere aktarıldığında, gerçek hayatta bireyin karşılaşacağı durumlara ve bunların çözümüne karşı bir örnek teşkil edebilmektedir.

Dijital Sanatın Gelişimi ve Dijital Müzeler: Dijital Sanat ve Dijital Sanat Müzesi

Örnekleri

Prof. Dr. Fethiye Erbay İstanbul Üniversitesi

Öğr. Gör. Seden Uz, Işık Üniversitesi

Dijital Sanat, dijital medya, video, interaktif sanat, bilgisayar grafikleri, animasyonları gibi yeni medya teknolojilerini içinde barındıran, üretim aşamasında bilgisayarın rol aldığı, fiziksel olmayan nesnelerin üretilmesiyle gerçekleşen güncel bir sanat ürünüdür.

Teknolojinin gelişmesiyle birlikte çağdaş müzecilik anlayışı da değişim göstermiştir. Günümüzde müzeler, sanal ile fiziksel arasındaki ilişkinin odak noktası haline gelmişlerdir. Dijital devrim sonrası sayıları artan dijital ressamlar ve tasarımcılar sanat müzelerine girmeye başlamışlardır.

Bu bildiride, dijital sanatın tanımı, dijital sanatın gelişimi 21. yüzyılda dijital müzelerin ortaya çıkması ve dijital müzelerde uygulanan dijital sanat örnekleri incelenmeye çalışılacaktır.

Sosyal Ağlarda Kuralları Değiştiren İletişim Konsepti: Sanal Fenomenler

Dr. Serdar Kuzey Yıldız, İstanbul Aydın Üniversitesi

Sosyal ağlarla güçlendirilen sanal toplulukları hedefleyen dijital pazarlama faaliyetleri yeni medya düzeni ile birlikte her geçen gün yeni biçimler kazanmaktadır. Sosyal ağlar, etkileyici bir pazarlama anlatısının ortaya çıkmasına neden olmuştur ve bu alandaki en güncel trendlerden biri de sanal fenomenliktir. Sanal fenomenler grafik tasarımcılar, animatörler ve dijital yaratıcılar tarafından oluşturulmaktadır. Tasarım teknolojilerinden anlayan her profesyonel dijital bir avatar oluşturabilmektedir. Günümüzde sahiplenilen bir modele dönüşen sanal fenomenlere markalar da sıcak bakmaktadır. Şirketler belirli kampanyalar için sanal fenomenler oluşturmaları için sanatçılara ödeme yaparken bazı sanal fenomenler birden fazla marka bilinci oluşturma amacıyla da kullanılabilir. Bu kampanyaların büyük bir kısmı ise sosyal medya platformlarına dayanmaktadır. Sanal fenomenlik, dijitalde yürütülen pazarlama faaliyetlerini temsil eden reklam iletişimine yeni bir soluk getirmenin yanı sıra birtakım etik sorunları da tartışmaya açmıştır. İletişim ve yazılım dünyasındaki gelişmelere paralel olarak ortaya çıkan bu yeni trend salt dijital pazarlama iletişimini değil, bunun yanında yapay zekâ ile kurulan insani ilişkiyi de köklü biçimde etkilemektedir. Dijital platformları kullanan sanal hikâye anlatıcıları, bir bakıma insan ve makinenin zekasına ve potansiyeline sahiptir. Günümüzde gerçek ve sanal fenomenler arasındaki ayırım iyi biçimde tanımlanmamıştır. Bu çalışmada, markalar için daha az insani hata anlamına gelen ve pek çok açıdan daha kârlı bir konsept olan sanal fenomenlik modeli güncel ve etik yönleriyle incelenmiştir. Bunun yanı sıra, yeni medya düzeninde söz konusu olgunun doğurduğu sorunsallara dair çözüm önerileri sunulmaya çalışılmıştır.

10. Panel (14:15-16:00): DİJİTALLEŞEN DÜNYADA BİREY DAVRANIŞLARI

Moderatör: Doç. Dr. Berna Akçınar, Işık Üniversitesi

Ergenlerde Dijital Oyun Bağımlılık Düzeyinin Çeşitli Sosyodemografik Özelliklere Göre İncelenmesi

Gizem Tetik, Işık Üniversitesi

Dr. Z. Deniz Aktan, Işık Üniversitesi

Günümüzde özellikle çocuk ve ergenler için büyük bir sorun haline gelen dijital oyun bağımlılığının çeşitli değişkenlerden etkilendiği bilinmektedir. Literatürdeki çalışmalar genel olarak çocuğun kişilik özellikleri, ebeveyn tutumu ve çocuğun psikososyal özelliklerinin dijital bağımlılıklar üzerindeki etkisine odaklanırken, birçok kavram gibi dijital oyun bağımlılığının da sosyodemografik özelliklerden etkilendiğini vurgulamaktadır. Bu çalışmanın amacı ergenlerdeki dijital oyun bağımlılığı düzeylerinin, yaş, cinsiyet, okul başarısı, okul türü, algılanan sosyoekonomik düzey ve benzeri çeşitli sosyodemografik özelliklere göre ne derece farklılaştığını incelemektir.

Araştırmaya 14-18 yaş aralığında olan 478 lise öğrencisi katılmıştır. Veri toplama aracı olarak; araştırmacılar tarafından hazırlanan Sosyodemografik Bilgi Formu ve Dijital Oyun Bağımlılığı Ölçeği (DOBÖ-7) kullanılmıştır.

Araştırmanın analiz adımına geçildiğinde ise katılımcıların dijital oyun bağımlılığı düzeylerinin sosyodemografik özelliklere göre anlamlı değişimler gösterip göstermediğini incelemek amacıyla *t*-Testi ve ANOVA analiz adımları uygulanmıştır. Analiz sonuçlarına göre katılımcıların dijital oyun bağımlılığı düzeylerinin; cinsiyete, okul türüne, algılanan gelir düzeyine, gün içinde oynanan oyun süresine, dijital oyun aracına ve oynanan oyun türüne göre anlamlı olarak farklılaştığı görülmüştür.

Endüstri 4.0 Bağlamında Öğrenilmiş Güçlülük ve Karar Verme İlişkisinde Algılanan Stres ve Belirsizliğe Tahammülsüzlüğün Rolü

Arş. Gör. Habibe Aktay, Işık Üniversitesi

Bir örgütün en temel amacı, ortalamanın üzerinde kar elde ederek sürdürülebilir rekabet avantajı kazanmasıdır. Teknolojik gelişimin hızına paralel olarak endüstriyel dönemler numaralandırılıp isimlendirilmiştir. Her bir dönem, bir teknolojik inovasyonun yaygınlaşması ile başlamıştır. Endüstri 1.0'da buhar gücü, Endüstri 2.0'da elektrik, Endüstri 3.0'da dijitalleşme ve Endüstri 4.0'da siber fiziksel sistemler öne çıkmaktadır. Siber fiziksel sistemlerin yaygınlaşması ile rekabetin koşulları tamamıyla değişmiştir. Bu teknolojik inovasyonlarla küreselleşme de hız kazanmış dolayısıyla örgütlerin sürdürülebilir rekabet avantajı kazanması gittikçe zorlaşmıştır.

Endüstri 4.0'ın en ayırıcı özelliklerinden birisi değişim ve dönüşümlerin teknolojik ilerlemenin üssel büyüme doğasına uygun olarak çok hızlı gerçekleşmesi ve esnek üretim dolayısıyla belirsizliğin bu çağı domine etmesidir. Esnek üretimin artması ve üretimin globalleşmesi ile stresin daha yoğun olarak yaşanması kaçınılmaz hale gelmiştir.

Öğrenilmiş güçlülük bireylerin stresle başa çıkma becerilerini arttıran ve yöneticileri engeller karşısında yılmayan bir pozisyona sokan beceriler toplamı olarak ifade edilmektedir. Örgütlerdeki insan kaynağının yeni dünya sisteminde etkin olabilmesi için, öğrenilmiş güçlülük düzeyinin yüksek olması ve stresi tolere edebilecek becerilere sahip olmasını gerektirmektedir. Belirsizlik altında örgütlerin stratejik hedeflerine ulaşabilmeleri hem teknolojiyi amaçlara uygun kullanabilmeleri hem de örgütün en değerli sermayesi olan insan kaynağını etkili kullanabilmelerini gerektirmektedir. İnsan kaynağını etkin kullanmak öğrenilmiş güçlülük düzeyini yükseltip çalışanların daha rasyonel kararlar almaları ile mümkün olmaktadır.

Bu çalışmanın amacı öğrenilmiş güçlülük ve karar verme ilişkisinde stres ve belirsizliğe tahammülsüzlüğün rolünü saptamaktır. Araştırmada nicel araştırma yöntemi ve tarama deseni kullanılmaktadır.

Dijitalleşen Dünyada Güvenliğin Tarihsel Sosyolojisi: Ontolojik Güvenliğin Başat

Analiz Birimi Olarak İnsan

Öğr. Gör. Okan Gülbak, İstanbul Ticaret Üniversitesi

Dijitalleşen dünyanın getirdiği imkân ve olasılıklar sayesinde arzuladığı pek çok şeye erişebilir ve ulaşabilir konumda olan insan, tüketimin ana öznesi olarak, tükettikçe hayattan daha fazla haz alan ve hayatı daha anlamlı kılan özne olarak karşımıza çıkmaktadır. *Modernitenin* insanı merkeze koyan bu tespiti, insanın tarihsel süreç içerisinde ilerleme kaydedildikçe daha mutlu ve huzurlu olduğu, daha güvenli bir fiziksel ortamda yaşadığı ve daha anlamlı bir fikir dünyasında yaşamını muhafaza ettiği öngörüsüyle desteklenmektedir. *Karmaşık modernite* ise, dijitalleşme, öğrenen makineler çağı, büyük veri ve yeni sürüm devlet nitelendirmeleriyle tanımlanan günümüz dünyasına özgü sınırsız taleplerin, aşırı tüketime bağlı küresel boyuttaki çevre ve ekonomik sorunları, otoriter yönetimleri, yeni nesil savaşları ve yeni yönetim beklentilerini doğurduğu tespitini yapmaktadır. Modernitenin hem fiziksel güvenliği hem de düzenli ve anlamlı bir dünya tasavvurunu sağlayıp insana olumluluk katan tarihsel süreci, karmaşık modernite de güvensizlik, belirsizlik, kaygı ve endişe hali duygularıyla karşılamaktadır. Bu çalışmada, tarihsel olarak teknolojik dönüşümlerin *ontolojik güvenliğin* başat analiz birimi olan insan üzerindeki etkileri tarihsel sosyolojik perspektiften incelenecektir.

11. Panel (14:15-16:00): DİJİTAL DÖNÜŞÜM, DİPLOMASİ VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER

Moderatör: Doç. Dr. Özlem Kayhan Pusane, Işık Üniversitesi

“NATO as a Global Cybersecurity Power”

Dr. Gökhan Tekir, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi

The landscape of threats has been undergoing a tremendous change. As the state institutions, infrastructure providers, banks, and companies operate in cyber realm, the security of this realm has become increasingly a main facet of the national security. Even military operations have been entrenched in cyber operations with the articulation of new concepts such as hybrid warfare. US Department’s recognition of attacks on computer networks as an act of war demonstrates the relevance of cybersecurity to security of the states. Similarly, North Atlantic Treaty Organization (NATO) included cyberspace as the fourth domain besides air, land, and sea in 2016. Digital authoritarianism promoted by China for the aim of spreading its digital norms across the world and hybrid warfare promulgated to disrupt the stability of the countries located in the post-Soviet space necessitates NATO’s active involvement in cybersecurity realm. In 2021, it unveiled an ambitious NATO 2030 agenda in which NATO positioned itself a global competitor against rising threat of cyberattacks. Since Internet and cyber networks are inherently transnational, responding cyberthreats requires a global approach. Thus, defining cybersecurity as a priority area is an important step in transforming NATO from a regional organization to a global one. This study aims at examining NATO’s endeavors to tackle cyberthreats and its evolving role in global arena. The members’ positions in setting up a common approach concerning cybersecurity will determine NATO’s transformation into a global security actor.

Siber-Ulus: Dijital Egemenlik Alanı, Barbados Metaverse Elçiliği Örneği

Arş. Gör. Nil Dikmengil, İzmir Ekonomi Üniversitesi

Siber uzayın genişlemesi, toplumsal ve siyasal hayatta pek çok değişime neden olmaktadır. Bireylerin etkileşimlerinde yeni pratiklerin ve normların ortaya çıkmasının yanı sıra, şirketler ve devletler gibi kurumsal aktörlerin de işleyişlerinde dönüşümler gözlenmektedir. Sanal gerçekliğin yeni platformu Metaverse de vaat ettiği yenilikler ile bu dönüşümler için bir alan yaratmaktadır.

Platformun sanal gerçeklik yapısı, bireyler arası ilişkiler bazında tartışmalara neden olurken, metaverse devletler tarafından da yeni etkileşim biçimleri geliştirmek için kullanılmaktadır. Nitekim Barbados Kasım 2021’de Metaverse’te bir elçilik açacağını duyurmuştur. Çevrimiçi bir sayfadan farklı olarak bu elçiliğin “egemen dijital toprak” olarak tanımlaması yapılmaktadır. Bu açıklama pek çok tartışmaya neden olmakta ve modern devlet anlayışını sorgulatmaktadır.

Bu çalışmada Weberyen devlet tanımı kullanılarak, dijital dönüşümün devlet kavramının üzerindeki etkisi, Barbados Metaverse elçiliği örneği üzerinden irdelenecektir. Bu bağlamda, modern devlet unsurları ele alınarak, dijital dönüşümün pratikler üzerindeki etkisinden ziyade devletin temel taşları olan özelliklerinde yarattığı değişim incelenecektir. Özellikle egemenlik unsurunun, ‘toprak’ kavramının ve de sınırlar içerisinde güvenlik sağlanmasının tek bir egemen devletten ziyade özel bir şirketin hizmetlerine bağlı olmasının olası çelişkileri vurgulanacaktır. Bu bağlamda, bir devlet ve bir şirket arasındaki sıra dışı işbirliği ve karşılıklı meşruiyet sağlanmasının da altı çizilecektir.

Toplumlararası Diyalogun Geliştirilmesinde Sosyal Medyanın Rolü Üzerine Bir

Değerlendirme: Unite Cyprus Now Örneği

Dr. Pınar Çağlayan, Uşak Üniversitesi

Günümüzde sosyal medyanın dünyada benzer siyasi görüşlere sahip insanları ortak bir platformda buluşturmanın yanı sıra süregelen sorunlar yaşayan toplumların birbirleri arasında barışçıl bir diyalog geliştirmesi noktasında da önemli bir işleve sahip olduğu düşünülmektedir. Bu diyalog, toplumlararası ortak bir siyasi dilin ortaya çıkabilme kapasitesini de içerisinde barındırmaktadır.

Bu çalışmada, uzun soluklu bir uluslararası sorun haline dönüşmüş olan Kıbrıs sorununun “Kıbrıslılık” kimliğini benimseyen Kıbrıslı Türkler ve Kıbrıslı Rumlar tarafından sosyal medya aracılığı ile nasıl ele alındığı değerlendirilerek, sosyal medyanın toplumlararası diyalogun geliştirilmesinde ve ortak bir siyasi dilin benimsenmesinde nasıl bir rolünün olduğunun belirlenmesi amaçlanmaktadır. Bu kapsamda, “Unite Cyprus Now” isimli bir sivil toplum hareketi tarafından Haziran 2017’de açılan #unitecyprusnow# başlıklı twitter hesabı içerik analizi yöntemi ile incelenecek ve analiz neticesinde elde edilen bulgular ile hangi alanlarda iki toplum arasında ortak bir dil geliştirilebildiği veya geliştirilemediği ortaya koyulmaya çalışılacaktır.

Dijitalleşen Jeo-Politika

Prof. Dr. Ebru Oğurlu, Lefke Avrupa Üniversitesi

Pandemi sonrası dünya düzeninde etkisi iyice hissedilen “dijital normalleşme” teknoloji ve jeo-politika arasında yeni bir ilişki kurmuş ve “dijital jeo-politika” tartışmaları için uygun bir zemin hazırlamıştır. Söz konusu yeni anlayış, güç ve düzen kavramlarının dijital jeo-politikanın merkezinde olduğunu ortaya koyarken aynı zamanda teknolojinin jeo-politika üzerinde artan etkisine vurgu yapmaktadır.

Dijital jeo-politika uluslararası siyasette iki karşıt eğilimi bir araya getiren bir kavramdır. Kavram, bir yarıyla, toprak temelli oluşturulan ulus-devlet veya bölgesel aktör gibi birimlerin güç politikalarına dayanmakta ve bu birimlerin teknolojiyi ulusal jeopolitik çıkarları için bir araç olarak kabul ettiklerini göstermekte; diğer yarıyla toprak temelli oluşturulan birimlerin ötesine geçerek devlet-dışı aktörler, çok uluslu şirketler, farklı platformlar ve merkezler arasında var olan bağlantıları açığa çıkararak ulus-üstü ağlara vurgu yapmaktadır. Aslında dijital jeo-politikayı tanımlayan söz konusu iki özellik eskiden beri var olan ancak birbirinden farklı bağlamlarda tartışılan gerçekliklerdir. Dijital jeo-politika kapsamında yeni olan ise bu iki karşıt yaklaşımın bir araya getirilmiş olmasıdır. Bu kapsamda, klasik jeo-politika anlayışı değişmekte; teknoloji ve dijitalleşme jeo-politik dönüşümü beslerken ve dönüştürürken hem de ondan etkilenmektedir.

Bu çalışma, jeo-politika kavramını kavramsal olarak ele almanın ötesinde etkisi artarak tüm küreyi saran teknolojik gelişmeler ve dijitalleşmenin klasik jeo-politika kavramı üzerindeki etkilerini ele almayı amaçlamaktadır. Çalışmanın teorik ve kavramsal çerçevesini sunmak üzere tasarlanan birinci bölümünde teknolojik devrim ve dijitalleşme sürecinin arkasında yatan temel etkenler ve söz konusu sürecin genel anlamda uluslararası ilişkiler ve küresel siyaset üzerindeki etkileri tartışılacaktır. İkinci bölümde (söz konusu dijitalleşmenin etkilerinden biri olarak) klasik jeo-politikadan dijital jeo-politikaya dönüşüm ele alınacaktır. Üçüncü bölümde ise bu yeni kavramın ortaya çıkardığı ve tüm küresel aktörlerin karşı karşıya kaldığı dijital jeo-politikanın küresel ekonomik ve siyasi güç üzerindeki etkisi, yeni jeo-politik etki için mücadele alanları ve yeni jeo-politik anlayışın araçları gibi konular ele alınacaktır. Çalışmanın temel argümanı ise dijitalleşme gölgesinde ortasında çıkan yeni dünya sisteminde ve uluslararası ilişkilerde, dijital jeo-politik anlayışın doğuracağı olanaklardan en faydalı şekilde yararlanabilmek ve bu anlayışın beraberinde getireceği olası riskleri en aza indirgeyebilmek için küresel çapta bir işbirliğine ve küresel sorumluluğa ihtiyaç duyulduğudur.

12. Panel (14:15-16:00): TEKNOLOJİ ÇAĞINDA DEĞİŞEN DEVLET, SİYASET VE ADALET

Moderatör: Dr. Ayşe Köse Badur, Işık Üniversitesi

The Cyber Age of "Post-Truth" Consciences: Faiths and the Matter of Economic Justice

Dr. Gökhan Ak, Ayvansaray Üniversitesi

Nearly all faiths have a lot to say about money and the importance of justice in the distribution of wealth and resources. The ethical imperative for economic justice is related intimately to nature of the faiths' self-revelation and to the deeds of brainy people, who depend on something natural and conscientious. It is no surprise, then, that we see this struggle played out in the life, society and the state. While governments still wrestle with economics, we unluckily continue to live through a period of post-truth history, in which the complexities of globalisation seem overwhelming. However, economic justice remains an urgent task to achieve, and recent experiences of the question all around the world have once again put the challenge into sharp focus of faiths and consciences, if there are any still. For instance, irregular migration flows, economic shocks of Covid-19 pandemic etc. are an indication that people victimized by economic injustice are looking for new ways of organising the way we manage financial resources. There is a growing sense that something important has been lost, and people are searching for values that will better express our human condition. So, in general terms, we will argue in this study how mindful spirits of conscientious faiths can contribute to the rehabilitation of great economic problems of our own day, and continue to discuss in more specific terms, what economic justice looks like in today's post-truth global politics; how our lives might need to change in order to challenge the matter of economic justice; and how we should begin to model communities, in which economic justice is a conscientious truth. Then, the study will be concluded in line with the findings presented and comments deemed as necessary.

Digitizing Leviathan, Remaking the Body Politic: A Study of E-Governance and Citizenship in the Turkish Context

Cansu Çobanoğlu, İstanbul Teknik Üniversitesi
Doç. Dr. Aslı Çalkivik, İstanbul Teknik Üniversitesi

As highlighted by numerous scholars, data technologies are constantly reconstituting the space of politics and rendering the operation of power much more complex and fluid with surveillance practices penetrating almost all aspects of everyday life (Srnicek, 2018; Lyon and Wood, 2021). Taking our departure point these observations, we focus on the meaning and implications of the digitalization of the ties that bind citizens to the sovereign state—what we refer to as “Digitizing Leviathan”—and probe its implications for the operation of governmental power and the constitution of biopolitical rule (Foucault, 1995; Foucault, 2008). We situate and elaborate our discussion of remaking the body politic in the context of Turkey. We provide an in-depth analysis of the emergence of E-governance as an increasingly central aspect of statecraft during the AKP rule, evidenced by the establishment of new bureaucratic institutions such as the Digital Transformation Office and the constitution of numerous digital infrastructures such as *E-Devlet* (E-Government), *KamuNet* (PublicNet), *KAYSIS* (Electronic Public Information Management System), *E-Nabız* (e-Pulse). Digitalization of state services in Turkey is receiving increasing academic interest, yet these studies predominantly focus on the question of citizen satisfaction and awareness of these services (Öktem, Demirhan and Demirhan, 2014; Sayımer and Küçüksaraç, 2019) or provide a chronological overview of the development of e-governance techniques, focusing on how efficient they are or what sort of challenges they face (Uste and Güzel, 2012; Öktem, 2014; Atmaca and Karaçay, 2020). In this paper, we shift the focus to a socio-political register and push the boundaries of discussions on digitalization—data—politics interface in Turkey beyond this narrow focus. Taking a political-ontological cut, we argue that digitalization reconstitutes state power and the meaning of citizenship as it re-articulates bodies in novel ways and reconstitutes the body politics under a neoliberal logic of rule.

Dijital Çağda ‘Gönüllü Kulluk

Arş. Gör. Abdussamed Özbek, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi

Dijital çağda gözetim, disipline etme çabasıdan gönüllülük esaslı bir ikna etme çabasına dönüşmektedir. İnsanlar dijital çağda tüm mahremiyetlerini gönüllü olarak ifşa etmekte ve ifşa edilen her bilgi veriye dönüştürülerek kar amacı güden kuruluşlar, devletler ve istihbarat örgütleri tarafından kullanılmaktadır. Dijital çağda insanların algılanması zor, görünüşte iyi olan ve gönüllülük üzerine kurulan bir dijital tiranlıkla yüz yüze olduğu söylenebilir. Buradan hareketle, bu çalışmanın konusunu La Boétie'nin “Gönüllü Kulluk Üzerine Söylev” eserine odaklanarak dijital çağda yaşanan gönüllülük ilişkisi hakkında çıkarımlarda bulunmaktır. La Boétie'nin “Gönüllü Kulluk Üzerine Söylev” isimli kitabının özgünlüğü, tiranlığı incelerken insan merkezli bir yaklaşıma sahip olmasıdır. Dijital çağda yaratılan tahakkümün temelinde insanı ikna etme çabası olduğu düşünüldüğünde, bu eserin dijital çağı anlamak için önemi daha iyi anlaşılabilir. La Boétie'ye göre, tiranlığın temelini oluşturan gönüllü kulluğun ilk nedeni göreneklerdir. Dijital çağda insanların gündelik hayatlarını kolaylaştırmak için kullandığı birçok dijital araç, yeni alışkanlıkları zorunlu kılar. Bu alışkanlıklarla oluşan yeni hayat tarzı arka planında tiranlığa yol açabilecek nitelikler taşımaktadır. La Boétie'ye göre tirana boyun eğme aşamasındaki ilk kuşaktan sonra gelen ikinci kuşak, özgürlüğü hiç tanımadan tiranlığa hizmet eder ve öncekilerin zorla yaptıklarını seve seve yerine getirir. Kuşaklar arasındaki bu farklılık dijital göçmenler ve dijital yerliler ayrımı üzerinden değerlendirildiğinde, dijital olmayan bir dünyayı tecrübe etmeyen dijital yerlilerin gönüllü kulluk konusunda dijital göçmenlere göre daha hevesli olduğu söylenebilir. Ayrıca La Boétie'ye göre tiran, ikinci kuşağın bilinçlenmesini engellemek için cehalete ve hurafelere başvurarak kulluğu duygusal ve zihinsel olarak da ele geçirir. Bu durum dijital alanda yapılan dezenformasyonların dijital tiranlara nasıl hizmet ettiğini göstermek açısından önem taşır. La Boétie'ye göre gönüllü kulluğun ikinci nedeni ise tiranlar karşısında insanların çok kolay bir şekilde alçak ve efemine olmalarıdır. Bu durumun dijital alandaki tezahürü insanların duygularına hitap edilerek onların daha kolay kontrol edilebilir hale getirilmeleridir.

E-Demokrasi, Siyasi Sosyal Çalışma ve 21. Yüzyıl Siyasetinde Katılım

Dr. Gökhan Topçu, Hacettepe Üniversitesi

Sosyal çalışma mesleği ve bilimi kapsamında gerçekleştirilen çalışmalarda temel amaç sosyal adalete erişmek olarak ifade edilir. Sosyal adalet başlı başına siyasi bir gündem olduğu için sosyal çalışmacıların siyasette yer almasını doğal olduğu görülür. Bu temellerden yola çıkarak oluşturulmuş olan siyasi sosyal çalışma (political social work) alanı, siyasetin işleyişinde sosyal adaletin sağlanmasına yönelik mesleki müdahalelerin odaklarının ve yöntemlerinin neler olduğu ile ilgilenir. Siyasi sosyal çalışmaya dair literatür sosyal çalışmacıların sosyal adalet ve insan haklarının gereklerinin yerine getirilmesi için sosyal çalışmacıların siyasal olarak aktif olmasının etik bir sorumluluk olduğunu belirtir. Öyle ki, bu konuda hem siyasal katılımın hem de gündemin belirlenmesinde görevler tanımlar, düşük düzeyde temsil edilenlerin oy vermesini sağlama, seçilmiş olanların gündemlerini etkileme, politik partilerin şahsen aday olarak siyasete müdahil olma ya da belirli bir partinin aday için çalışma yapma gibi doğrudan ve dolaylı roller belirler.

Dikkati çeken şudur ki, literatürde siyasi sosyal çalışma açısından tanımlanmış olan bu rol ve işlevler demokratik katılımın temsilciler yoluyla gerçekleştirildiği dönemin temel özellikleri dikkate alınarak oluşturulmuştur. Oysaki günümüzde elektronik katılımın, elektronik demokrasiye geçişin imkanlarının güçlendiği, karar alma süreçlerinde temsilcilerin değil vatandaşların doğrudan katılımının mümkün ve kolay hale geldiği bir durumda siyasetin işleyişinde önemli dönüşümlerin kapıda olduğu malumdur. Bu durumda siyasi sosyal çalışmanın kendisine biçtiği rolleri tekrar düşünmesi hem sosyal çalışmacıların hem de hizmet verdikleri kişi, grup ve toplulukların siyasete katılımı konusunda yaptıkları çalışmaları, yöntemleri ve müdahale odaklarını tekrar gözden geçirmelerini gerektirmektedir.

Bu tartışmalar ışığında sunumun amacı 21. yüzyılda gelişen teknolojinin verdiği imkanlar doğrultusunda sosyal adalete ulaşmak amacıyla siyasi sosyal çalışmacıların mesleki müdahalelerinin ne şekilde değişebileceğini ortaya koymaktır. Bunu yaparken geçtiğimiz yüzyıllarda demokratik ülkelerde uygulanan temsili demokrasi sisteminin 21. yüzyılın şartlarında ne şekilde değişime zorlandığı ve bu gelişmelerin siyasal sosyal çalışmacıların kullandıkları yöntemler ve üstlendikleri mesleki rollerde ne gibi değişiklikler sağlayabileceği tartışılacaktır.

Katılımcılar

Firdevs Acar
Ufuk Adak
Okan Murat Agur
Gökhan Ak
Z. Deniz Aktan
Habibe Aktay
Şeyma Altunkaya
Hasan Basri Barit
Hülya Başeğmez
Başar Baysal
Salih Bıçakçı
Büke Boşnak
Pınar Çağlayan
Aslı Çalkivik
Aslı Tuncay Çelikel
Ece Özer Çizer
Cansu Çobanoğlu
Selin Kiraz Demir
Nil Dikmengil
Sena Dönmez
Şirin Duygulu
Sıtkı Egeli
Fethiye Erbay
Ayhan Gücüyener Evren
Bilge Filiz
Selda Görkey
Okan Gülbak
Evren Gülser

Bulut Gürpınar
Halit Güzelsoy
Sandra Hurmuze
Nurçin İleri
Aslı Ilgıt
Rukiye Kaya
Hatice Kırantepe
Yasemin Konukçu
Çağlar Kurç
Ebru Oğurlu
Eser Özbay
Abdussamed Özbek
Senem Çakmak Şahin
Başak Tavman
Gökhan Tekir
Gizem Tetik
Gökhan Topçu
Sırrı Emrah Üçer
Adviye Damla Ünlü
Seden Uz
Tutku Tuncalı Yaman
Pelin Yantur
Serdar Kuzey Yıldız
İlkay Yılmaz
Berrin Oktay Yılmaz
Özgür Yılmaz
Ece Yücel

